НАВРӮЗ ҶОВИДОН АСТ, ЗЕБАНДАИ ЗАМОН АСТ

Бани одам аъзои якдигаранд!

Рӯзнома аз соли 1924 мебарояд

Овози тоҷик

آواز تاجیک

Номҳои пешинаи рӯзнома: «Овози тоҷики камбағал» (соли 1924), «Овози тоҷик» (солҳои 1924-1931), «Ҳақиқати Ўзбекистон» (солҳои 1931-1940), «Ўзбекистони сурх» (солҳои 1950-1964), «Ҳақиқати Ўзбекистон» (солҳои 1964-1991).

РӮЗНОМАИ КЕНГАШИ ОЛИЙ МАҶЛИС ВА ДЕВОНИ ВАЗИРОНИ ҶУМҲУРИЯТИ ЎЗБЕКИСТОН

19 марти соли 2003. Чоршанбе № 21 (12864)

Дар фурӯш нархи озод. Рӯзнома соати 16.00 имзо гардид.

Иди фархунда хуҷаста бод!

Агар ба таърихи идҳо амиқан назар афканем, мебинем, ки онҳо бо таърихи одамизод баробар қадам задаанд. Аз ин мебарояд, ки онҳо ҳам қадимианд. Вале боз як далел равшан мегардад: онҳо аз таърихи давлатдории миллии халқ ҳам роҳи бештарро тай намудаанд. Ва Наврӯз ба ҷумлаи чунин ид шомил асту мо шаҳомату аҳамияти онро танҳо баъди бадаст омадани истиқлолияти кишварамон эҳсос намудему онро бошукӯҳу тантана таҷлил менамоем.

Ва сарчашмаҳои таърихиро варақгардон карда, дарк намудаем, ки дар тӯли асрҳои аср Наврӯз иди аз ҳама азизу аз ҳама мӯътабари халқамон шуда омадааст ва он бесабаб ҳам нест. Чунки Наврӯзи олам аз рӯи моҳияти худ, рӯҳи хеш, нафаси худ қалби олиҷанобонаи халқамон, табиати аслии онро ифода месозад.

Аз ҳамин сабаб ягон қувва Наврӯзро на ба зӯрӣ ва на бо роҳи фиреб аз хотираи халқамон, ҳаёти маънавиамон рӯфта партофта натавониcту арзи амал кард ва то ба ин рӯзҳои бахту саодат расида омад.

Рӯҳи Наврӯз, саъю кӯшиши олиҷанобонаи халқамонро дар бобати бо тамоми ҷомеаи ҷаҳонӣ дар муҳити сулҳу осоиш, салоҳ зиндагӣ кардан, ҷонибдорӣ кардани мақсадҳои олиҷанобона, бо суннатҳои умумиинсонӣ ниҳоят созгорона будани онро рӯшан намоён месозад. Дар ҳаёти имрӯзаи одамонамон Наврӯз маънои нав касб намуданаш, вай ба иди бузурги беш аз сад миллату қавме, ки дар кишварамон ҳаёт ба сар мебаранд, мубаддал гардиданаш, бо намунаҳои эҷодкории онҳо ғанӣ гардиданаш далели равшани он мебошад.

Наврӯз дар торихи тамоми халқҳои Шарқ, минҷумла Ўзбекистон ҷашнест фархунда ва хуҷаста. Ва инро саргармаҳои сершумори таърихӣ собит мекунанд. Маълум мегардад, ки дар таърихи фарҳанги мардумони Машриқзамин, аз он ҷумла Ўзбекистон аз байни падидаҳои накӯ ягон анъаноти миллӣ чун иди Наврӯз ба дилу дидаи мардум то ин дараҷа наздикӣ надошта ва маҳбуби ҳамагон набудааст. Ин ҷашни мардумӣ, дар масири таърихи беш аз панҷҳазорсолаи фарҳанги ғаниву пурмӯҳтавои мардуми шеърдӯсту адабипарвар арзи ҳастӣ менамояд. Наврӯз оламафрӯз аз ҳамон даврони пайдоиш то кунун барои мардум рамзи пирӯзии равшанӣ алайҳи торикиву ҷаҳолат, эҳёи табиат, ҷавонии оламу одам, дӯстиву рафоқат, хайру баракат ва баёнгари беҳтарин хостҳои инсонҳо будааст.

Наврӯзро дар тамоми гӯшаву канори Осиёи Марказӣ, аз он ҷумла Ўзбекистон бо шукӯҳу тантана таҷлил менамоянд. Рӯзи вуруди он тибқи солшумории шамсии хиҷрӣ (офтобии деҳқонӣ) аввали моҳи Ҳамал, ба ҳисоби сосонии Яздигурдӣ аввалин Фарвардин сурат мегирад, ки ба рӯзҳои 21-22-юми марти солшумории милодӣ баробар аст. Дар баъзе маҳалҳои Осиёи Марказӣ ҷашни Наврӯзро иди сари сол, иди Соли нав ҳам мегӯянд. Вале дар даврони Шӯроҳо, ки мо одатан онро даврони касодиву карахтӣ номбар мекунем, инсонҳои нохалафе ва кӯрдиле пайдо шуданд ва бикӯшиданд Наврӯзро, ки мардум солиёни мадид қадраш мекарданд ва ҷашнаш мегирифтанд, бо амру фармон манъ бисозанд. Магар онҳо хабар надоштанд, ки нӯкарони Қутайба ҳамватанони шарифи моро сар буриданд. Аммо натавонистанд Наврӯзро аз дили онҳо берун бикашанд. Зеро Наврӯз рамзи эҳёи иқдоми навин, иқтидори навинест. Вай дар ҷомеаи мо пояҳои қавӣ пайдо кардаасту мунтазам таҳкими худро ёфта, аз дилу дидаи мардум мустаҳкамтар ҷо пайдо мекунад. Ва он сабаб дорад. Чунки маҳз дар фасли баҳор, ки оғози он ба Наврӯз рост меояд, одаму олам таҷлил меёбад, ҳусну латофати тозае мегирад, некиву накӯкорӣ бар нерӯҳои аҳриманӣ, бадкину адоват ва фисқу фасод пирӯз меояд. Хуршеди ҷаҳоноро бо шӯълаҳои меҳрин ва заррини хеш қалби заминро гарм карда, ба вай ишқи зинда ва руҳангез бахшида, модар-заминро бордор мекунад.

Аз ҳамин сабаб Наврӯз барои мардуми мо, чун тамоми сокинони Машриқзамин азиз буд. Дар ҷашни муғон, дар ҷашни мубадон, дар ҷашни мусалмонон ва дар ҷашни шиаёни мусалмон ҳама Наврӯзро азиз шумурдаанд ва боз забони хеш аз он сухан гуфтаанд. Ҳатто файласуфону донишмандон ва мутафаккирон гуфтаанд: «Наврӯз, рӯзи нахустини офариниш аст, ки Хурмузд даст ба ҳилкати ҷаҳон зад ва шаш рӯз дар ин кор буд ва шашумин рӯз ҳилкати ҷаҳон поён гирифт ва аз ин рӯст, ки нахустин Рӯзи Фарвандинро Ҳурмузд ном додаанд ва шашӯмин рӯзро муқаддас шумурдаанд».

Оину маросимҳои наврӯзӣ, ки дар қадим маъмул буд, имрӯзҳо низ дар баъзе маҳалҳои Ўзбекистон ба назар бармехӯранд. Аз он ҷумла, тайёр кардани суманаку ҳалим, оро додани дастархони сернозу неъмат бо суфраи «ҳафтшину», «ҳафтсин» нигоҳ дошта шудааст. Дар шаҳрҳои калони Бухорову Самарқанд ва ғайра маросиме ҳамоно давом дорад, ки онро чоршанбеохирон мегӯянд. Дар ноҳияи Косонсои вилояти Намангон ҳангоми аз болои оташ ҷаҳидан «алас-алас, аз кӯли бало халос» гӯён ягон зарфи сафолинро ба оташ мепартоянд. Қабл аз вуруди Наврӯз дар Бухоро, Самарқанд ва дигар маҳалҳо барои дӯшизаҳо маросиме созмон медиҳанд, ки бахткушоӣ ном дорад. Шаби чаҳоршанбе духтарони бахташон баста қуфлеро бо занҷир ба гардан меовезанд. Ҳангоми ғуруби офтоб ба чорраҳа баромада, роҳгузареро барои кушодани қуфл ишора мекунанд. «Ҳафт салом»-ро навишта, онро як ҳафта дар ғулунгоб тар карда, нӯшидан ҳам алҳол дар баъзе маҳалҳо боқӣ мондааст. Чунки аз қадим боз оби «Ҳафт салом» муқаддас ҳисобида мешавад. Дар Бухорову Самарқанд мардум мекӯшанд, ки пеш аз иди Наврӯз ба ҳамдигар тӯҳфае инъом кунанд. Ду соат пеш аз ворид шудани Наврӯз тартиб додани мизи солинавӣ низ боқӣ мондааст, ки онро одатан суфраи ҳафтсин мегӯянд. Одати гул тақдим кардан, гулоб пошидан ва шарбату ширинӣ хӯрондан нигоҳ дошта шудааст.

Ва баробари нигоҳ доштани урфу одатҳои қадима дар замони мо Наврӯз рангу тобишҳои тоза гирифт. Наврӯз ҳамчун ибтидои баҳори файзбор, баҳори меҳнат, баҳоре, ки доманаш аз гулу сабза, аз созу наво, аз нозу неъмат нақшину гулдӯзист, ҷашн гирифта мешавад. Наврӯзи имсолаи халқи мо бешаку шубҳа боз ҳам пурфайзтар, боз ҳам фараҳбахштар, мегузарад. Гӯё табиат бо ҷаҳони орзуҳои мардуми мо созиш карда бошад. Чанд рӯз аст, ки боронҳои пурфайзу барака монанди донаҳои марворид ба сари дашту даманҳои сарсабз мерезанд. Сабзаҳо бештар сар мекашанд. Махсусан майсаҳои ғаллазори беканор ҷашми касро мерабоянд, ба табиат ҳусни тамоман нав мебахшанд. Боғзорҳо ғарқи гул мегарданд. Дар қиру ёнаҳо ҳазоргуна гиёҳҳо нашъунамо мекунанд. Атри ҳаётбахше ба машом мезанад. Кас намехоҳад, ки аз қолини ҳазоррангаи табиати маҳбуби диёри нозанинаш ҷашм баргирад. Ҷашм аз ҳар як тамошо об мегирад. Вале сер намешавад. Вақте ки ба гӯш хониши сеҳрангези мурғон якҷоя бо шар-шари обшорон ва дарёчаҳову ҷӯйҳои кафпошу марҷони соф мерасад, кас худро беихтиёр дар олами дигар меҳисобад ва пай мебарад, ки он суруди зиндагӣ, суруди баҳорон аст. Баҳори имсола хос асту фазилату тароватӣ ба худ хосро молик мебошад. Аз оғоз барои мардум ва сарзамини озодамон пурхосияту муборак аст. Чунки талошҳои мо баробари такя кардан ба иродаву хостаҳои мардум дар бобати пеш рафти иқтисодиёт, озодкунии тамоми ҷанбаҳои ҳаёт, баланд бардоштани сатҳи зиндагонӣ, барқарории сулҳу оромии саросарӣ, ризоияти миллӣ, ҳамдиливу ҳамдигарфаҳмии шаҳрвандӣ самараи хуб мебахшад. Накӯкорӣ ва дасти мадад дароз кардани халқамон нисбати эҳтиёҷмандон, аз нигоҳи маънавиву моддӣ ҷонибдорӣ кардани куҳансолон, бевaву бечораҳо яке аз фазилатҳои беҳтарини инсонгарист. Кӯмак расондан ба бевaву бечораҳо, одамон ва оилаҳои эҳтиёҷманд, аз аҳволи онҳо бохабар гардидан, аз ҳузуру ҳаловати ҳаёт баҳраманд гардондани онҳо, нишон додани меҳру оқибат барин саъю кӯшишҳои некамон, обод кардани маъвоямон, маҳаллаамон ва кишварамон махсусан дар ин рӯзҳои наврӯзӣ бештар намоён мегардаду хосу моси табиати халқамон буданашро бори дигар собит месозад. Дар ин рӯзҳои Наврӯзӣ халқамон ба табиат то чӣ андоза наздик будани худ, бо он нияти қадрдонӣ доштанашро амиқан ҳис кардаасту дар саҳроҳои нопайдоканор, қиру ёнаҳо, боғу роғзор, чарогоҳҳои сабзу хуррам, дар оғӯши кӯҳҳо сайру тамошоҳо гузаронда, шукрона мегӯяд, ки ӯро ба ҳамин рӯзҳо расондааст. Ва онҳо одати азалиро дар бобати дар атрофи дастархони наврӯзӣ, ки аз нозу неъматҳои ноёб, аз қабили суманаки баҳор, ҳалим саршор аст, ҷамъ омадан бо хешу пайвандон, ёру бародарон, меҳмонони аз дуру наздик омада идома медиҳанду бо дили кушод, чеҳраи хандон идро таҷлил менамоянд, бо мазмуну мундариҷаи нави замонавӣ ғанӣ месозанд.

Баҳорро одатан фасли кишту кор мегӯянд. Наврӯз бошад, яке аз рӯзҳои аввали оғози ин мавсими кишту кор мебошад. Дар саҳроҳо имрӯзҳо ғулғулаи техникаи муқтадиру дастёри кишоварзон кор мекунад. Дар воҳаҳои ҷанубӣ пунбадонаи дар зери пардаи сунъӣ нумӯъ мекунад. Ниҳолҳои сарсабз ҳусну ҷамоли худро намоиш медиҳанд. Ва он чунин маънӣ дорад, ки нахустин ҷӯякҳои ризқу рӯзӣ, ҷӯякҳои давлату боигарии деҳқон кашида мешаванд. Фардо дар ин ҷӯякҳо, ғаллазор, боғу роғзор ҳосил мерӯяд. Ва он ҳосил боиси боло гардидани сатҳи зиндагонии деҳқон мегардад. Нисбати дигар коркунони соҳа низ ин маҷрзро истифода бурдан мумкин аст. Ва меҳнату ташаббус ва тадбиргарии онҳо самараи хуби худро хоҳад бахшид.

Наврӯз зодаи хирад, андеша ва ҷаҳонбинии ниёгони бузурги мо мебошаду дар замири худ ҷавҳари некӣ, хайрхоҳӣ, бахшишу меҳрубонӣ, покизагии рӯҳонӣ ва ҷисмонӣ, созандагиву бунёдкориро таҷассум гардондааст. Ва аз ин нуктаи назар аз он умедвор шудан лозим аст, ки аз баракоти ҷашни Наврӯз ҷомеаи мо аз ин ҳама сифатҳои хубу ҳамида боз як бор бархурдор мегардаду дар мамлакатамон хайру эҳсон, меҳру оқибат, муруввату саховат боз ҳам доманадору фарохтар мегардад. Ояндаи бузурги худро ба дастони хеш меоварад.

Дар рӯзҳои тӯю сур, одатан одамон ба якдигар орзуҳои беҳтаринро таманно месозанд. Аз он наврӯз низ орӣ нест. Азбаски ба сарзамини муқаддасамон, пурсаховату нотакрор ва зебоямон иди калон, тантанаҳои бузург ворид мегардад, рамзи баҳор ва бедоршавӣ, навшавиву накӯкорӣ, меҳру муҳаббат, қадру оқибат, хайру саховат—Наврӯзи олам бо кудуми мубораки худ сар мехалонаду дар худ таърихи кӯҳанамон, маданияти қадимаамон, худшиносии миллиро таҷассум гардондааст, руҳият ва қалби инсонро нав месозад, орзуву ҳаваси покизавиро бедор месозад, бо айёми пурфазилате, ки мо онро ҳамеша мунтазир мешавем, ҳамаи шумоён, ҳамватанонро аз таҳти дил муборакбод менамоем ва мегӯем:

Наврӯзатон пирӯз бод,
Ҳар рӯзатон Наврӯз бод!

Бигузор чеҳраҳои шумоён монанди гулҳои наврӯзӣ тару тоза ва шукуфон бошанд. Бигузор, дастархони шумоён чун дастархони наврӯзии табиат пур аз нозу неъмат бошад. Фатҳи қуллаҳои нав ба нави меҳнатӣ насибатан гардад. Рӯи сурху сари баланд ба ҳамаатон ҳамроҳ бошад. Якеатон ҳазор ва ҳазоратон бешумор бошад!

Э.ТУРДИҚУЛОВ.

Рӯзи рушду шукуфой

Наврӯз иди хуррам ва илҳомовари баҳорист. Ҷашни Наврӯзи ҷаҳоноро, идест, ки бисёр халқҳои ҷаҳон онро ботантана таҷлил менамоянд. Эрониҳо, афғонҳо, мардумони Қафқоз, мамлакатҳои Осиёи Марказӣ, дигар мамлакатҳои Машриқзамин ва боз халқҳои зиёде дар 21-уми март, дар рӯзе, ки шабу рӯз баробар мешавад, ин идро бо шукӯҳу тантана, ҳамчун рӯзи рушду шукуфоӣ ид мекунанд. Ва ин рӯз, яъне Наврӯз рӯзест, ки деҳқон ба кишту кори баҳорӣ шурӯъ мекунад ва он боз рӯзест, ки табиат аз нав ҷон мегирад. Ва он иди анъанавӣ, иди меҳнат ва кор, иди хуррамӣ ва хурсандист. Ва он боз иди хурсандиву шодиву шодмонӣ буда, душмани бартараф мегардад.

Бале, дар Наврӯз бояд ҳамаи душманӣ, ҷангу ҷидоли байни мардумон аз миён бардошта шавад. Сулҳу амонӣ, осоиштагӣ, дӯстӣ ва бародарӣ барқарор гардад. Ҷангу хусумате, ки байни оилаҳо, байни ду шахс ва ҷангу хусумате, ки байни дигарон рух додааст, бояд абадӣ аз байн бардошта шавад. Наврӯз бояд ба мардумон сулҳу амонӣ, салоҳи кор, амният ва осоиштагӣ орад.

Ман боварӣ дорам, ки Наврӯзи имсола ҳам чун солҳои пешина ҳамаи нобасомониҳо ва хусуматеро, ки байни одамон, мамлакатҳо ҷо доштанд, аз миён мебардорад, дӯстӣ, бародарӣ, муҳаббат, ишқу вафо, меҳру оқибат, саховату муруввватро боз ҳам мустаҳкамтар месозад.

Ба шарофати озодии кишвари Ўзбекистон ба он муваффақ шудем, ки анъаноти бостонӣ ва русуми худро зинда намоем ва аз мероси беназири ниёкони худ баҳраманд гардем, номи онҳо ва иди баҳорро эҳё гардонем. Ва имсол ҷашни сенздаҳуми баҳори наврӯзии сарзаминамон аст. Мо Наврӯзро ҳамчун иди гул, рамзи ҳаёт, рушду шукуфонӣ пазируфтаем ва ба муносибати иди хуҷастаи Наврӯз таҳнияти самимонаи худро баён карданӣ ҳастам.

Сарзаминамонро аз ҷашмони бад худи Парвардигор нигаҳ дорад. Бигузор, Наврӯзи имсола орзуҳоеро, ки дар дили ҳар кадомамон сар задааст, сарсабзӣ бахшад. Бигузор, таронаи Наврӯз соли дароз аз хонадони шумо канда нашавад.

Ба ҳамаатон ҳамдиёрони ўзбекистонӣ ва ҳамсоягон иди хуррами баҳорӣ, Наврӯзи ҷаҳоноро муборак шавад. Шодкому осудаву комрон бошед!

Тӯлибой ЭРГАШЕВ,
собиқадори меҳнат аз ноҳияи Бекободи вилояти Тошканд.

Наврӯз эҷоди ниёкони мост

Дар ҳудуди Осиёи Миёна ва Қазоқистон иди аз ҳама қадимаву аз ҳама азизу мӯътабар ва аз ҳама маҳбуб иди Наврӯз ба ҳисоб меравад. Олим ва файласуфи номдори садаи Х1 А.Берунӣ онро иди бедоршавии табиат номбар кардааст. Дар асари худ «Сиёсатнома» Низомулмулк Наврӯзро ҳамчун иди мардумии умумихалқӣ баён сохтааст. Таъкид намудааст, ки Иди Наврӯз ҷузъҳоеро молик аст, ки бевосита ба зардуштӣ алоқаманд мебошад. Аз он ҷумла, даста-даста шуда сурудхонӣ кардан ва муроҷиату саҷда кардан ба офтобро нишон додааст.

Дар тӯли бисёр қарнҳо Наврӯз барои тарбия кардани одамон дар ҳисси муҳаббат нисбати сарзамини маҳбуб, муносибати эҳтиёткорона ба табиат, эҳтироми ҳамдигарӣ, бартараф сохтани низоъҳо бо роҳи гуфтушунид мусоидат намудааст. Ва иди Наврӯзро ба ду қисмат тақсим кардан мумкин аст. Наврӯзии меҳнатӣ, ки аввалаш ба ҳисоб меравад. Деҳқонон ба маъракаи кишту кор омода гардида, тамоми ҷиҳозоту тухмиро хушсифат ба ин мавсим тахт кардаанд. Маъвову манзили худро ба тартиб андохтаанд. Ҳашарҳо ташкил кардаанду он аз қадим дар бобати муттаҳидкунии одамон нақши калоне бозидааст. Қисмати дуюми наврӯзиро тадбирҳои фарҳангӣ ташкил додааст. Ва дар он базлагӯён, паҳлавонон, ҳофизону мутрибон ва ғайра иштирок намуда, ҳунари волои худро намоиш додаанд. Сайру гаштҳои оммавӣ дар оғӯши табиат гузаштаанд. Ва аз онҳо касе худро ба канор нагирифтааст. Дастархонро ҳатман бо суманаку ҳалим оро додаанд. Ва ин таомҳоро куҳансолон маҳз тайёр намудаанд.

Ва баъзе урфу одатҳои ниёконамон то ба рӯзҳои мо расида омадаанд ва онро пеш аз ҳама дар оро додани дастархони наврӯзӣ бо суфраи ҳафтшину ҳафтсин низ мушоҳида кардан кори душвор нест.

Ҳамин тавр иди Наврӯз, ки эҷоди ниёкони мо мебошад, хотираи муқаддаси таърихии халқ ба ҳисоб меравaду пеш аз ҳама ситоишгари некӯву накӯкорӣ, ташаббускорӣ, садоқатмандӣ ба дӯстӣ ва бародарии одамон мебошад.

Б.НОРАЛИЕВ,
номзади илми фалсафа.

Ҳашари хайрот пурбарака буд

Мувофиқи Амри Девони Вазирон якмоҳгаии ободонӣ ва сабзу хуррамгардонӣ гузаронда мешавад. Дар асоси он 15 март дар саросари ҷумҳурият ҳашари умумихалқии хайрот ба амал омад. Аз маълумоте, ки аз гурӯҳи кории ҷумҳурии гузаронданi ҳашари умумихалқӣ гирифта шуд, дар он беш аз 10 миллион нафар иштирок намудаанд. Фаъолона иштирок намудани ҷавонон мушоҳида гардидааст ва аз он далолат медиҳад, ки онҳо ба урфу одатҳои қадимиамон садоқатманд мебошанду баҳри ривоҷу равнақи Ватанамон саҳми арзанда гузоштан мекӯшанд. Ҳамон рӯз беш аз 321 ҳазор гектар майдон обод гардонда шуда, ҳазорон-ҳазор бех ниҳоли дарахтони боровару манзаравӣ, гулбӯттаҳо шинонда шуданд.

Аз ҳашар тақрибан 400 миллион сӯм маблағ ҳосил гардид ва он ба ҳисобсурати Бунёди хайроти «Маҳалла» гузашт, ки он баҳри ҷонибдорӣ кардани табақаи камбисоти аҳолӣ, рушди варзиши бачагона, боз ҳам пурзӯр кардани фаъолияти маҳаллаҳо, пурзӯр кардани нақшу аҳамияти онҳо дар тарбияи авлоди наврас харҷ мегардад.

(ЎзА).

Натиҷаҳои хуби якмоҳагӣ

Дар деҳоту шаҳри вилояти Хоразм дар доираи тадбирҳо бахшида ба якмоҳагии ободонӣ ва сабзу хуррамгардонӣ беш аз 600 ҳазор бех ниҳоли дарахтони боровару манзаравӣ, гулбӯттаҳо шинонда шуд. Охири моҳи март кӯчаҳо, хиёбонҳо, боғҳои истироҳат, роҳравҳои вилоятро беш аз 5 миллиону 200 ҳазор бех ниҳоли дарахтону бӯттаҳои навшинондаи гул зебу оро хоҳанд дод.

***

Хоҷагиҳои ноҳияи Ўртачирчиқи вилояти Тошканд низ дар якмоҳагӣ фаъолона иштирок мекунанд. Дар ин ҷо мунтазам ҳашарҳо гузаронда мешаванд. Аз он ҷумла, дар ҷамъомади шаҳрвандони «Қорасӯв» ҳашар ташкил гардида, дар он беш аз 200 нафар иштирок намуд. Кӯчаҳо, боғҳо тоза карда, ба мӯйсафедон, шахсони якка аз наздик кӯмак расонда шуд. Аз он ҷумла ҳавливу қитъаҳои наздиҳавлигии одамони ба кӯмак эҳтиёҷманд тоза карда, ба тартиб андохта шуд.

(Мухбирони ЎзА ва худамон).

Анҷумани фермерон

Аз солҳои аввали истиқлолият ба рушди хоҷагиҳои деҳқонӣ ва фермерӣ дар мамлакатамон диққату эътибори калон нигаронда шудааст. Натиҷаи ҳамин аст, ки то ҳоли ҳозир дар ҷумҳурият беш аз 72 ҳазор хоҷагии деҳқонӣ ва фермерӣ фаъолият пеш мебаранд. Дар анҷумани дуюми сарварони хоҷагиҳои деҳқонӣ ва фермерӣ, ки дар Вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии об ба амал омад, баробари комёбиҳо аз хусуси муаммоҳои соҳа бештар ҳарф заданд. Иштирокдорони анҷуман таъкид намуданд, ки барои бартараф сохтани муаммоҳо дар соҳаи мазкур мебояд Ассотсиатсияи хоҷагиҳои деҳқонӣ ва фермерӣ фаъолияташро пурҷӯшу хурӯш гардонад.

Дар анҷуман оинномаи Ассотсиатсияи хоҷагиҳои деҳқонӣ ва фермерӣ бо таҳрири нав қабул гардид. Раиси ассотсиатсия Соҳибҷон Қобулов интихоб гардид, ки пештар сарвари шӯъбаи вилоятии фарғонагии ассотсиатсия шуда кор мекард.

Дар маҷлис Мушовири давлатии Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон И.Ҷӯрабеков, ҷонишини Нахуствазир, вазири кишоварзӣ ва хоҷагии об Н.Юсуфов суханронӣ карданд.

Авҷи сохтмон

Сохтмони заводи содаи Қӯнғирот бо суръату сифати баланд давом дорад. Соли ҷорӣ дар корхонаи мазкур, ки ба истеҳсоли ашёи хоми гаронбаҳо—содаи калсидор тахассусонида шудаасту иқтидори солонааш сад ҳазор тонна мебошад, ба рӯи об баровардани 16 миллиард сӯм корҳои бинокориву васлгарӣ ба нақша гирифта шудааст.

Ҷонишини аввали Нахуствазири Ҷумҳурияти Ўзбекистон К.Тӯлаганов ба мақсади шиносоӣ бо рафти сохтмон ба ин ҷо омад. Дар маҷлис, ки бо иштироки сарварони вазорату идораҳои дахлдор гузашт, сухан аз хусуси ҳаллу фасли муаммоҳои таъмин будан бо масолеҳи бинокорӣ ва нақлиёт, ҳамчунин вазифаҳои ба истифода супурдани обект дар мӯҳлати пешбинигардида рафт.

Дар маҷлис Раиси Жокарги Кенгеси Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон М.Ерниёзов иштирок намуд.

(ЎзА).

Фармони Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон

Дар бораи аз вазифаи вазири умури хориҷаи Ҷумҳурияти Ўзбекистон озод кардани А.Ҳ.Комилов

Комилов Абдулазиз Ҳафизович аз вазифаи вазири умури хориҷаи Ҷумҳурияти Ўзбекистон ба муносибати ба дигар кор гузаштанаш озод карда шавад.

Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон И.КАРИМОВ.
Шаҳри Тошканд, 14 марти соли 2003.

Фармони Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон

Дар бораи Мушовири давлатии Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон оид ба масъалаҳои сиёсати беруна таъин кардани А.Ҳ.Комилов

Комилов Абдулазиз Ҳафизович Мушовири давлатии Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон оид ба масъалаҳои сиёсати беруна таъин карда шавад.

Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон И.КАРИМОВ.
Шаҳри Тошканд, 14 марти соли 2003.

Фармони Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон

Дар бораи вазири умури хориҷаи Ҷумҳурияти Ўзбекистон таъин кардани С.С.Сафоев

Сафоев Содиқ Солеҳович вазири умури хориҷаи Ҷумҳурияти Ўзбекистон таъин карда шавад.

Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон И.КАРИМОВ.
Шаҳри Тошканд, 14 марти соли 2003.

Фармони Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон

Дар бораи Сафири Фавқулодда ва Мухтори Ҷумҳурияти Ўзбекистон дар Ҷумҳурияти Федеротивии Олмон таъин кардани И.М.Мустафоев

Мустафоев Исан Муртазоевич Сафири Фавқулодда ва Мухтори Ҷумҳурияти Ўзбекистон дар Ҷумҳурияти Федеротивии Олмон таъин карда шавад.

Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон И.КАРИМОВ.
Шаҳри Тошканд, 17 марти соли 2003

Фармони Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон

Дар бораи додани мартабаи дипломатии Сафири Фавқулодда ва Мухтор ба И.М.Мустафоев

Ба **Муртазоев Исан Муртазоевич** мартабаи дипломатии Сафири Фавқулодда ва Мухтор дода шавад.

Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон И.КАРИМОВ.
Шаҳри Тошканд, 17 марти соли 2003

Фармони Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон

Дар бораи аз вазифаи Сафири Фавқулодда ва Мухтори Ҷумҳурияти Ўзбекистон дар Ҷумҳурияти Федеротивии Олмон озод кардани В.И.Норов

Норов Владимир Имомович аз вазифаи Сафири Фавқулодда ва Мухтори Ҷумҳурияти Ўзбекистон дар Ҷумҳурияти Федеротивии Олмон ба муносибати ба дигар кор гузаштанаш озод карда шавад.

Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон И.КАРИМОВ.
Шаҳри Тошканд, 17 марти соли 2003.

Маҷлиси кенгаш

Маҷлиси навбатии Кенгаши ҷумҳурии маънавият ва маърифат таҳти сарпарастии ҷонишини Нахуствазир, раиси кенгаши мазкур Ҳ.Кароматов гузашт. Дар он ҳисоботи котиби масъули кенгаш—раиси Маркази ҷумҳурии «Маънавият ва маърифат» А.Болиев аз хусуси фаъолияти Кенгаши ҷумҳурии маънавият ва маърифат дар солҳои 2001-2002 шунида шуд.

Дар маҷлис масъалаи ташкилӣ баррасӣ гардид. Котиби масъули Кенгаши ҷумҳурии маънавият ва маърифат—сарвари Маркази «Маънавият ва маърифат» Қуддус Аъзамов интихоб гардид.

Дар маҷлис Мушовири давлатии Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон Х.Султонов иштирок намуд.

ххх

Маҷлиси садорати Бунёди байналхалқии хайроти «Олтин мерос»-и назди Кенгаши ҷумҳурии маънавият ва маърифат ба амал омада, дар он натиҷаҳои фаъолияти бунёди мазкур дар солҳои 2001-2002 муҳокима гардида, вазифаҳо оид ба минбаъда такмил додани кори он муайян гаштанд.

Дар маҷлис масъалаи ташкилӣ баррасӣ гардид. Раиси садорати бунёди мазкур Амирқул Каримов интихоб шуд. Дар маҷлис ҷонишини Нахуствазири Ҷумҳурияти Ўзбекистон Ҳ.Кароматов иштирок намуд. **(ЎзА).**

Солнома ва солгардон

Тоҷикон ҳам дар қатори дигар халқҳои Шарқу Осиёи Марказӣ аз қадим соҳиби солномаи худ будаанд. Барои 12 сол 12 ном интихоб гардидааст, ки бас оқилона буда, барои хубтар дар хотир нигоҳ доштани онҳоро аз номи ҳайвоноту хазандаи ҳалолу ҳаром (ба қавле) мураттаб гардондаанд.

Солнома тариқи зайл аст: 1. Муш. 2. Бақар (гов). 3. Паланг. 4. Харгӯш. 5. Наҳанг (моҳӣ). 6. Мор. 7. Асп. 8. Гӯсфанд. 9. Ҳамдуна (маймун). 10. Мурғ. 11. Сағ. 12. Хук.

Барои он ки одамон онро осон ба ёд гиранд, шоир Абунасри Фароҳӣ солгардонро чунин ба назм даровардааст:

Мушу бақару палангу харгӯш шумор,
З-ин чор чу бигзарӣ наҳангояду мор.
В-он гоҳ ба аспу гӯсфанд аст ҳисоб,
Ҳамдунаву мурғу сагу хук охири кор.

Имсол соли Гӯсфанд аст. Ба фикри ситорашиносон онҳое, ки маҳз дар ҳамин сол дида ба дунё кушоданд, соҳиби саъю кӯшиши намоишкорона ва табъи нозик мегардидаанд. Санъатро беҳад дӯст медоштаанд. Аз бахси бештар бо кайфияти бад, рӯҳафтода, беҳаловат мегарданд, дар зиндагӣ ба бисёр муаммоҳо дучор гардида, хеле азоб мекашидаанд. Аксар вақт гиреҳи кушодани муамморо наёфта, ба дигарон бештар такя мекардаанд.

Ононе, ки дар соли Гӯсфанд таваллуд ёфтаанд, табиатан инҷиқ бошанд ҳам, бо мулоимии хуби худ фарқ мекунанд. Ва аз ҳамин сабаб ба атрофиён маъқул меафтанд. Онҳо душвориҳои моддиро ҳис намекунанд. Чунки душворӣ дилхоҳ ба тахи ҳаёти онҳо омехта шуда меравад. Ба мӯҳтоҷон аз тахти дил кӯмак мерасонанд. Аз ҳама муҳимаш, онҳо ба ивази ин корашон гирифтани миннатдориро мунтазир намешаванд. Ва агар мабодо ба гирифтани миннатдорӣ мушарраф гардад, дар он сурат онҳоро ба ҳолати хиҷолатовар мерасонад.

Умуман ононе, ки дар соли Гӯсфанд дида ба дунё кушоданд, ба он муваффақ мегарданд, ки ҳаёташон оромиву осоиш ба фаровон бошад.

Соли Гӯсфанд ба ҳамаатон оромиву осоиш, хотирҷамъӣ ва бахту саодат оварад.

Иди Наврӯз аз нигоҳи Умари Хайём

Дар таърихи адабиёт ва тамаддуни форсу тоҷик, дар асри XII асаре хубе бо номи «Наврӯзнома» аз тарафи Умари Хайём навишта шуд, ки дар он миқдори рӯзҳои сол, ҳафтаҳо, моҳҳо бо тамоми ҷузъиёташон аниқ муайян карда шудаанд. Ин тақвим дар даврони Умари Хайём сазовори баҳои баланд гардид ва он асрҳо боз ҳамчун беҳтарин тақвим истифода бурда мешавад дар олами мардуми мусалмон. Ҳатто тақвими Григорианӣ баъд аз 600 сол яъне соли 1700 сохта шудааст. Ва он аз рӯи тақвими Умари Хайём сохта шудааст.

«Наврӯзнома» асарест, ки дар он таърихи ҷашни Наврӯз аз даврони шоҳони асотири Қаюмарсу Ҷамшед, Фаридуну Зардӯшт ибтидо гирифта, то давраи салтанати шоҳи сосониён Язгурди Шаҳриёр баён ёфтааст. Хайём соли 1079-и мелодӣ дар аҳди подшоҳии Маликшоҳи Салҷуқӣ бо ташаббуси шоҳ тақвими солшумориро месозад, ки он дар соҳаи илм бо номи «Солшумори маликшоҳӣ» ёд карда мешавад. Дар давраи қаламрави Салҷуқиҳо аз тақвими қамарӣ ва ҳам шамсӣ истифода бурда мешуд. Дар асоси тақвими шамсӣ гардиши замин дар атрофи меҳвари офтоб ба ҳисоб мерафт. Аз қадимулайём дар Эрону Тӯрон мардум тибқи тақвими шамсӣ кор мебурданд, ки мувофиқи он ҳаракати замин дар атрофи меҳвари офтоб 365 шабонарӯзу 5 соату 48 дақиқаву 46 сонияро ташкил медиҳад. Пас аз тадқиқ гардидани солшумории шамсӣ аз ҷониби Умари Хайём рӯзи аввалини сол нав ба рӯзи нахустини моҳи фарвардин, яъне ҳангоми баробар шудани шабу рӯзи фасли баҳор, ки онро мардум «Офтобу тарозу» мегӯянд ва ин айём ба 21-22 март рост меояд, ҷашн гирифтани ин рӯз анъана гардид. Ҳамал ҳама дар амал, мегӯянд. Хайём чи тавре ки дар оғози «Наврӯзнома» доир ба сабаби ин ҷашн ва таърихи дури он маълумоте овардааст, ки ба дин ҳеҷ гуна муносибат надоштан ва ҷашни ҳақиқатан деҳқонӣ, ҷашни киштукор будани онро таъин месозад. «Сабаби ниҳодани Наврӯз он будааст, ки чун бидонистанд, ки офтобро ду давр бувад: яке он, ки ҳар 365 рӯз аз шабонарӯз ба аввал дақиқаи ҳамал боз ояд ба ҳамон вақту рӯз, ки рафта буд... Ва чун Ҷамшед он рӯзро дарёфт, Наврӯз ном ниҳод ва ҷашн оин овард ва пас аз он дигар мардумон бад-ӯ иқтидо карданд». Доир ба мафҳуми 12 номи моҳи паҳлавӣ низ фикрҳои пурқимат додааст. Масалан, ӯ дар бораи моҳи фарвардин (ба ҷашни чаҳор-аз иттиқод) ҷашн мегӯяд. «Фарвардинмоҳ яъне дар ин моҳ рустаниҳо ... Наврӯз мебошад. Фарвардинмоҳ ба забони паҳлавӣ аст, маънияш чунин бошад, ки он моҳест, ки оғози рустанӣ, наботот дар вай бошад ва ин моҳ мар бурҷи ҳамалрост, ки сар то сари вай офтоб андар ин бурҷ бошад».

Дар «Наврӯзнома» Хайём аз хусуси таомул ва аз одатҳои хуби гузаштагони халқ муфассал сухан рондааст, ки имрӯз низ аҳамияти тарбиявии худро нигоҳ доштааст. Масалан, мехонем: «Оини мулуки Аҷам андар иморат кардан ва дониш омӯхтан ва донишмандонро киромӣ доштан бувад. Дигар одати онҳо он будааст, ки аз сари гуноҳон гузаштан, дар биёбонҳо ва манзилҳо работ фармуданди ва чоҳҳои обнӯшӣ канданд».

Дар давраи салтанати Язгурди Шаҳриёр мардум солро ба ду тартиб соддаву кабиса истифода мекарданд. Солҳои содда 360 буда, ҳар моҳ сӣ рӯз дошт. Дар муддати чор сол аз ин панҷ рӯзу соату сонияҳои изофӣ, ки ба соли содда дохил намешуд, як моҳ ба вуҷуд меомад ва он моҳро «кабиса» меномиданд. Моҳи зиёдатии кабисагро дар охири моҳи фарвардин илова менамуданд ва менамуданд. Тақвими имрӯзаи Эрон андаке дар сол фарқе дорад аз тақвимномаи Язгурди Шаҳриёр. Ҷумҳурияти Исломии Эрон тақвими шамсӣ-ҳиҷрӣ аз рӯи бурҷҳои осмон нисбат ба ҳолати офтоб муайян карда мешавад. Дар Эрон аз рӯи тақвим аз 12 моҳи аввалро шаштояш 31 рӯзӣ бошад, 5 моҳи сонӣ сӣ рӯзӣ ва як моҳи охир 29 рӯз (кабиса 30 рӯз) ва он сол 365 рӯз ва соли кабиса бошад 30 рӯз (366 рӯз) мебошад. Чи тавре ки дар мо моҳи феврал гоҳ 28 рӯзу гоҳ 29 рӯз аст. Дар моҳи якуми фарвардин (яъне 21 март) соли нав, рӯзи якуми Наврӯз дар Эрон нав мегардад.

Аз ин рӯ, Урдубиҳишт чунин шарҳ ёфтааст «Ин моҳро урдубиҳишт ном карданди. Яъне ин моҳест ки ҷаҳон андар вай ба биҳишт монад аз хуррамӣ. Ва «урд» ба забони паҳлавӣ монанд бувад ва офтоб андар ин моҳ бар даври рост дар бурҷи Нур бошад ва миёнаи баҳор бувад».

«Хурдодмоҳ»—ин моҳ моҳест, ки хуруш диҳад, мардумонро аз гандуму ҷаву мева ва офтоб дар ин моҳ дар бурҷи ҷавзо бошад».

«Тирмоҳ»—ин моҳро бад-он тирмоҳ хонанд, ки тири офтоб аз ғояти баландӣ фуруд омадан гирад. Ва андар ин моҳ офтоб дар бурҷи Саратон бошад. Ва аввали моҳ аз фасли тобистон бувад».

«Мурдодмоҳ»—яъне хок доди хеш бидод аз барҳо ва меваҳо пухта, ки дар вай ба камол расанд. Ва ин моҳ миёнаи тобистон бувад. Ва қисмати ӯ аз офтоб мар бурҷи Асад бошад».

Ин моҳро аз барои он шаҳривар хонанд, ки дахли подшоҳ бувад, яъне Подшоҳ дар ин моҳ аз кишоварзон хироҷ меситонад. Ва додани хироҷ дар ин моҳ барзгаронро осонтар бошад. Ва офтоб дар ин моҳ дар Сунбула бошад ва охири тобистон бувад».

Меҳрмоҳ. Мардум ин моҳро бо сабабе меҳр номидаанд, ки инсонҳо дар ин моҳ ба ҳамдигар меҳрубонӣ мекунанд. Меваю ғалла ғун менамудаанд. Офтоб дар ин айём ба бурҷи мизон омада, оғози тирамоҳ аст. Иди Меҳрҷон низ ин маънохро пурқувват мекунад.

«Обонмоҳ яъне обҳо дар ин моҳ зиёд гарданд ва мардумон об гиранд, аз баҳри кишт ва офтоб дар ин моҳ дар бурҷи Ақраб бошад».

Озармоҳ ба паҳлавӣ оташро «озар» гӯянд. Дар ин моҳ ҳаво сард гардида бошад, ба афрӯхтани оташи эҳтиёҷ бошад. Офтоб дар ин вақт дар бурҷи Қавс бошад».

Дэймоҳ-ин моҳро барои он «дэй» гуфтанд, ки ба гуфти У.Хайём «Замин аз хуррамиҳо дур монда» сарду беҳаракат мешудааст. Дар ин вақт офтоб дар бурҷи Ҷадӣ буда, оғози зимистон—21 декабр сар мешудааст.

Баҳманмоҳ—ба ҳамон монанд маънидод шудааст. Яъне мобайни моҳи январ буда, ин моҳ нисбат ба моҳи дай (декабр) дида зимистонаш сахту хунук ва шабаш дарози тӯлонӣ ифода ёфтааст.

«Эсфандмоҳ—дар ин вақт дарахту гиёҳҳо бедор шуда тири офтоб ба охири бурҷҳо мерасидааст. Ва бо ҳамин давраи яксолаи офтоб аз 12 бурҷи осмон гузашта соли Язгурдӣ ба охир мерасад ва боз Наврӯз меояд.

Нуралӣ ҶАЛОЛЗОДА,
ноҳияи Китоб.

Наврӯзатон пирӯз бод, Ҳар рӯзатон Наврӯз бод!

Аз таърихи иди Наврӯз

Дар бобати таърихи иди мардумӣ ба мо аз таърихи бостонӣ иттилои зиёде нарасидааст. Фақат ҳамин қадараш аён аст, ки рӯзи ид мардум даст аз кор кашида, истироҳат кардаанд, ба шодӣ ва базму нишот пардохтаанд. Абурайҳони Берунӣ чандин расму русумро ба он замон нисбат додааст, ки иборатанд аз:

1. Об пошидан ба якдигар. 2. Ғусл кардан дар ин рӯз. 3. Шакарро ба унвони ҳадя барои ҳам фиристодан. 4. Ҷав коштан дар як дашт (тағора). 5. Ширинӣ ҳадя кардан.

xxx

Наврӯз дар Қазоқистон ҳам ба сифати иди кишоварзиву ҳосил аз қадим қайд карда мешавад. Дар аввали садаи XX тақвими Офтоб расман тақвими солшумории онҳо буда, аз дувоздаҳ муҷал иборат буд. Дар тақвими кишоварзӣ, ки солҳои 20-уми асри гузашта рӯи чопро дидааст, дар онҳо идҳои мардумии халқи қазоқ баён гардидаанд. Дар он Наврӯз ҳамчун иди Соли нав маънидод гардидааст.

Дар Қазоқистон ҳам Наврӯз моҳи март қайд гардида, аз расму русуми ба худ хос иборат аст. Дар он ҷавонписарону духтарон ӯлан гуфтаанду аҳамияти калонро молик будаанд. Наврӯзро дар Қазоқистон одатан Рӯзи улус (халқ) ё худ Рӯзи бузурги Улус номбар мекунанд.

xxx

Аз асари «Наврӯзнома»-и Умари Хайём маълум мегардад, ки суманак—оши баҳор дар қадим аз майсаи ҷав тайёр шудааст. Зеро ҷав нисбати дигар ғалладона як моҳ пештар пухта мерасад. Яъне дар бадали чил рӯз пухта, дар анборҳо ҷойгир мешавад. Ва он дар замини дилхоҳ месабзидааст. Аз он доруву дармони заруриро ҳам мегирифтаанд. Донишмандон ва қаландарон одатан ҷавро бештар истеъмол намудаанд. Зеро хуб донистаанд, ки баробари истеъмоли он хун вайрон намегардаду барои табобати маризии талхадон муфид будааст. Вақте ки кӯдак қадами аввали мустақили худро гузошт, пеши пояш ҷав мепошидаанд.

Ва суманаки аз майсаи ҷав тайёршуда дар манбаъҳои қадимаи таърихӣ ҳамчун саману номбар гардидааст. Яке аз ҳафт таоме будааст, ки ба хони Наврӯзӣ мегузоштаанд. Аз ин рӯ таърихи пайдоиши суманак ба ҳазорсолаи аввали солшумории мелодӣ рафта мерасидааст.

xxx

Наврӯз — иди баҳор ба сифати ҷашни кишоварзӣ дар Туркистони Шарқӣ, аз он ҷумла шаҳрҳои Қашқар, Ёркент, Ҳӯтан ва атрофи он васеъ таҷлил гардидааст. 21 Март—Рӯзи баробар шудани рӯзу шаб мардуми ин маҳалҳо ба бар либоси нав гирифтаанд. Аз он ҷумла, кӯҳансолон либоси сафед пӯшидаанд. Ба дастархон ҳафт хел таомро гузоштаанд, ки ҳар кадом бо ҳарфи «С» оғоз меёбад. Ба ҷойҳои аз ҳама серманзари табиат сайру гаштҳо ташкил намудаанд. Суруду оҳангҳои ҷаззоб навохтаву суруда шудаанд. Агар рӯзи Наврӯз писарбача ба дунё ояд, Наврӯз, агар духтарбача бошад, Гулрӯз ном ниҳодаанд.

xxx

Дар Тотористон Сабантӯй ном ид ҳаст, ки аз ҷиҳати расму русум ба Наврӯз хеле монандӣ дорад. Ва он аз қадим аз ҷониби булғорони соҳили Волга ба сифати оғози киштукор охири моҳи апрел таҷлил гардидааст. Ва ин иди анъанавӣ ҳоли ҳозир дар Тотористон гузаронда мешавад. Фақат фарқ ҳамин, ки он дар фасли баҳор не, балки тобистон—моҳи июн барпо мегардад. Зеро маҳз дар ҳамин моҳ дар Тотористон табиат ба бар либоси сабз гирифта, атрофро гулу гулзор фаро мегирад. Ва он Наврӯзи мардуми Осиёи Миёнаро ба хотир меоварад. Дар Сабантӯй ҳам паҳлавонон бо ҳам қувва меозмоянд, аспдавонӣ шуда, бозиҳои мухталифи халқӣ гузаронда мешаванд. Ва онҳо мебоянд кайфияти шодмониро бедор созанд. Барои ҳамин ҳамагон барои шавқовару серзавқ гузаштани он мекӯшанд.

Гул бе рухи ёр хуш набошад.
Аксбардор: Т.МАҲКАМОВ.

Фолномаи баҳорӣ

Дар тақвими григорианӣ баҳор аз 1 март оғоз меёбад. Аммо халқҳои Шарқ, минҷумла Осиёи Марказӣ онро дар рӯзҳои 21-22 март пешвоз мегиранд. Дар Ӯзбекистони соҳибистиқлоли мо бошад, 21 март. Яъне баробари вориди иди Наврӯз дар мамлакатамон фасли баҳор сар мешавад. Бо вуҷуди ин нафаси табиат аз рӯзҳои нахустини баҳор гарм мешавад. Барф борад ҳам, дер намепояд ва инро борҳо мушоҳида кардаем. Маҳз дар фасли баҳор борон шиддат мегирад ва аз рӯи баъзе аломатҳо обу ҳавои рӯзу ҳафтаву моҳҳои наздикро маҳз аз рӯзҳои аввали фасли баҳор муайян кардан мумкин аст, ки онро ниёконамон дар манбаъҳои таърихӣ иншо кардаанд. Аз рӯи башоратҳое, ки дар ин манбаъҳо иншо гардидаанд, ин тавр шуданашон ҳам мумкин аст, ки онро баъзе солҳо мушоҳида кардаем.

Аз ин сарчашмаҳо маълум мегардад, ки агар баҳор хунук ояд, тобистон ҳатман сербарқ мегардад. Агар дар моҳи март барф борад, он маънои нисфи ҳосили ояндаро дорад. Агар баҳор барвақт ояд, хосияти хуб надорад. Пеш аз ҳама гули бодому зардолуи пешпазро хунук заданаш муқаррар аст.

Барои он ки фикрамон умумӣ нагардад, ба баъзе далелҳое муроҷиат мекунем, ки дар ин маъхазҳо номбар шудаанд. Аз он ҷумла:

—агар 4-уми март барф борад, алаф дер калон мешавад;

—агар 14-уми март ҳаво офтобист, тобистон низ гармтар меояд;

—агар 15-уми март шамоли ҷанубӣ вазад, тобистон гарм, агар шамоли шимолӣ вазад, тобистон мӯътадил, шамоли ғарбӣ вазад, тобистон серборон мешавад;

—миёнаи баҳор чӣ гуна бошад, тобистон ҳам ҳамин гуна мешавад;

—агар 18-уми март рӯзи офтобист, тобистон бе раъду барқ хоҳад шуд;

—агар 20-уми март шамоли ҷануб вазад, тобистон сер-раъду барқ меояд;

—агар 22-юми март ҳаво гарм аст, 40 рӯзи гармии дигарро мунтазир шудан мумкин аст ва ё баръакс.

Умуман агар моҳи март сербориш ояд, дар он сурат вай гарави ҳосил фаровон буданаш дар ин маъхазҳо зикр ёфтаанд...

Хуш омадӣ, арӯси сол!

Аҷаб ҳусну латофат ва нашъае дорад фасли баҳор! Баҳорро одатан шоирон фасли гул, ёки арӯси сол мегӯянд. Ҳамаи ин номҳо ба баҳор зебанда аст, баҳор ба чунин номҳо сазовор аст. Фаслҳои дигари сол ҳам хубанд, дилкашанд, ҳар кадоми онҳо- хоҳ тобистону тирамоҳ ва хоҳ зимистон ба хусусиятҳои аҷоиби худ соҳибанд. Вале онҳо ба арӯси сол — фасли баҳор ҳасад мебаранд, ки шоирон, нависандагон онро, ба хусус иди Наврӯзро зиёдтар тавсиф кардаанд.

Ин бесабаб нест. Дар ин фасл табиат гӯё, ки аз нав зинда мегардад: дашту саҳро ва домани кӯҳсор сабзаву гулпӯш мешаванд, дарахтон гул мекунанд, борони найсону гармрезаи баҳор деҳу дарахтонро аз чангу ғубор тоза мекунад.

Насими мушкбези баҳорӣ ба машом бӯи хуши сабзаву себарга ва гулҳои баҳориро оварда дили касро пур аз шодию хурсандӣ мекунад, дил мехоҳад,ки суруд хонад, шеър гӯяд, рақсад. Бачаҳо ба сайри Наврӯз мебароянд, лола мечинанд, дар васфи баҳор тарона мехонанд.Аз замонҳои қадим то рӯзҳои мо дар васфи баҳор шеъру суруд сароида мешавад. Зиёда аз ҳазор сол пеш аз ин сардафтари адабиёти форс-тоҷик Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ баҳорро — лолаҳои баҳориро ба чеҳраи Лайлои афсонавӣ ташбеҳ карда чунин сароида буд:

Бихандад лола бар саҳро,
Ба сони чеҳраи Лайло.

Баҳори кишвари мо ҳусну латофат ва хусусияти ба худ хосе дорад. Ҳар як баҳори мо аз баҳори гузашта бо ягон хусусияташ фарқ мекунад. Баҳори имсолаамон пур аз фатҳу нусрат, баҳори кору шодмонӣ, баҳори сулҳу амонӣ, баҳори ободсозии маҳалла хоҳад шуд.

Дар ин фасли рӯҳбахшу илҳомовари баҳор — баҳори озодӣ, шодию хурсандӣ, меҳнату зафар ба халқи меҳнатдӯсту эҷодкори кишварамон доимо комёбиҳои калон ва ҳаёти пуртароват ҳамроҳ бошад.

Муллабой НОРМАТОВ,
деҳаи Нанайи ноҳияи Бӯстонлиқи вилояти Тошканд.

Ҷафаи Наврӯз

Тӯҳфа ба ид

Дар шаҳри Оққӯрғони вилояти Тошканд дар арафаи иди умумихалқии Наврӯз ба истифода супурдани обектҳои дорои аҳамияти муҳим дар назар дошта шудаанд. Якеи он бинои коллеҷи касбу ҳунар мебошад, ки ба соҳаи хизматрасонӣ ва хоҷагии манзиливу коммуналӣ кадрҳои баландмалака тайёр мекунад. Алҳол корҳои охирини пардоздиҳӣ ба иҷро мерасанд.

Ҳамчунин шаҳрчаи варзишӣ, ошхона ва устохонаҳо дари худро боз хоҳанд намуд.

Ғалабаи Муҳаббат

Дар Чирчиқ ба шарафи иди умумихалқии Наврӯз азназаргузарониву озмунҳои мухталиф гузаронда мешаванд. Якеи он «Арӯси беҳтарини маҳалла» мебошад, ки ҳар сол гузаронда мешавад. Ин дафъа дар озмуни мазкур сокини Чирчиқ Муҳаббат Мадиева ғолиб омад. Озмун дар се давра гузашта, ҳамшираи шафқат аз ӯҳдаи тамоми вазифаҳо сарбаландона баромад. Ҷои дуюмро бошад, корманди хонаи афсарон Шаҳноза Абдураҳмонова ишғол намуд.

Оромиро намедонад

Дар хоҷагии ширкатии «Ӯзбекистон»-и ноҳияи Самарқанди вилояти Самарқанд низ Наврӯзро бо комёбиҳои калони меҳнатӣ истиқбол мегиранд. То ҳоли ҳозир беш аз 1500 ниҳоли дарахтони боровар шинонда, 550 гектар токзор ба мавсим тахт гардид.

Дар бобати иҷрои корҳо ба дигарон, алалхусус фарзандону набераҳо Низомбобо Султонов намунаи ибрат мегардад. Ӯ ҳар сол дар ҳашари умумихалқӣ фаъолона иштирок намуда, дар бобати ободонӣ ва сабзу хуррамгардонии маҳалли худ намунаи ибрат мегардад. Ба ин кор наберагонашро ҳам ҷалб сохтааст. Аз он ҷумла, ҳамроҳи набераааш Каримҷон ба миқдори зиёд ниҳол шинондааст. Баробари ин ӯ ба даҳҳо ҷавонон аз хусуси сирру асрори боғбониву деҳқонӣ сабақ дода, сафи табиатдӯстонро афзун мегардонад.

(Аз рӯи хабарҳои мухбирони «Овози тоҷик» ва оҷонсиҳои иттилоотӣ таҳия гардидааст).

Нишоти идона

Маркази фарҳанги байниттиҳодии иттифоқҳои касабаи вилояти Тошканд дар асоси барномаи калони гузарондани иди умумимиллии Наврӯз фаъолият пеш бурда, ид калони фолклориву этнографиро таҳти унвони «Ассалом, Наврӯз» ҷомаи амал пӯшонданист. Дар он иштирок намудани ансамблҳои оилавӣ, ҷамоаҳои ҳаваскорони санъат дар назар дошта шудааст. Ғолибон муносиб қадр карда мешаванд.

xxx

Аҳли маҳаллаи «Олтинтеппа»-и ноҳияи Мирзо Улуғбеки шаҳри Тошканд низ ба Наврӯз тайёрии ҳамаҷониба диданд. Алалхусус ба рангоранг шудани барномаи ҳунари диққату эътибори калон дода шудааст. Дар он иштирок намудани дастаи лӯхтакбозонро ба назар гирифтаанд. Алалхусус бачагон бо қаҳрамонҳои сершумори афсонаҳо аз наздик ошно мегарданд.

xxx

Дар шаҳру ноҳияи Бекобод низ барои муносиб пешвоз гирифтани иди мардумӣ тайёрии пухта мебинанд. Тамоми корҳо мувофиқи нақшае амалӣ гардонда мешавад, ки ҳокимиятҳо таҳия намудаанд. Корҳои ободонӣ, сабзу хуррамгардони вусъати худро пайдо кардаанд. Аз он ҷумла 15 март дар ин бобат корҳои зиёде ба иҷро расонда шуданд. То ҷашни Наврӯз қад-қади роҳҳо, хиёбонҳо, боғҳо шинондани 20 ҳазор бех ниҳоли дарахтони боровару манзаравӣ ва гулбуттаҳо дар назар дошта шудааст.

Ба ободу зебо гардондани соҳили Сирдарё диққату эътиборро пурзӯр гардондаанд. Кормандони хоҷагии ҷангали ноҳияи Бекобод дар бобати расонда додани ниҳоли дарахтон ва гулҳо намунаи ибрат мегарданд...

Табаррук бод, мақдами Наврӯз!

Ӯзбекистон дар бобати сохтани давлати демократии ҳуқуқбунёд ва ҷамъияти озоди шаҳрвандӣ қадамҳои дилпурона мегузорад. Ислоҳотҳо дар ҳаёт собитқадамона татбиқ мегарданд. Иқтисоди бозаргонӣ, ғайридавлативу хусусигардонии амвол, созмон додани корхонаҳои муштарак, торафт бештар аз ашёи хоми маҳаллӣ офаридани маҳсулоти тайёр, рӯз то рӯз афзун гардидани ҳаҷми сармоягузориҳои хориҷӣ, дар асоси он ба иқтисодиёти мамлакатамон ворид гардидани техника ва технологияҳои пешқадами замонавӣ, мунтазам вусъат ёфтани ҳаҷми маҳсулоти умумии миллӣ, мустаҳкам шудани қурби асъори миллӣ, пайваста баланд гардидани сатҳи зиндагонии аҳолӣ ва ғайра падидаҳои замони нав мебошанд.

Эҳё ва риояи назокати суннатҳои ниёкон, расму анъана, урфу одат, ки Наврӯз низ дар шумори онҳост, самараи ана ҳамин озодиву истиқлол, худогоҳии мардум,навсозиҳо ва ҳамчун миллати соҳибдавлат ташаккул ёфтани халқи Ӯзбекистон аст.

Боз дар сарзаминамон баҳор, Наврӯзи оламафрӯз ҳукмронӣ мекунад. Баъд аз борон ҳаво тозаю муаттар, гулҳо мушкбез, қатраҳои оби рӯи барги гул гулоб мешавад. Дил мехоҳад дар ин рӯзи наврӯзии фархундае, ки бозомаданашро як сол нигаронӣ доштем, савти ҳазор бишнавед, таҷалии нур, шукуфтани гул, хироми кабку ғизолон, товуси хушхон бубинад, борон резаду ашк нарезад, аз файзи найсон сабзаву себарга бирӯяд, деҳқон базми худ орояд, аз рӯзи баъдина оҳанги саҳро кунад, то донае аз қалби хок сабз гардонад. Бинавоземм Наврӯзро, ки дар қудумаш файз, хушҳолӣ ва сарсабзӣ дорад. Хостори онем, ки зиндагӣ чун насими баҳорӣ анбарафшон, осмонаш софу қалбҳои одамони диёри нозанинамон чун рӯи моҳу парвин поку бедоғ бошад.

Табаррук бод, мақдами Наврӯз!

Неъмат АБДУЛЛОЕВ,
собиқадори меҳнат аз шаҳри Тошканд.

Шумо дар ин сурати аксбардор Рашид Содиқзода сарвари бригадаи хоҷагии ёрирасони Маҷмӯи газу кимёвии «Шӯртан»и Ширкати «Ӯзнефтегазишчитаъминот» Келдиёр Норқуловро мебинед. Аҳли ҷамоаи он имсол аз ҳар гектар ҳосили 42 сентнерӣ ғалла ва 30 сентнерӣ пахта бардоштанист.

Суманак диҳед, Муҳаббатмомо

Ба кишварамон арӯси сол баҳор омад. Бешак, баробари сабзу хуррам гардидани атроф вай ба хонадонҳо хушу хурсандии беинтиҳо овард, баҳри амалӣ гардондани корҳои нек ҳидоят сохт, ба пурнозу неъмат гардондани хони наврӯзӣ даъват месозад. Дастархони наврӯзиро бошад, бе оши баҳор-суманак тасаввур кардан душвор аст.

Аҳли маҳаллаи «Маданият»-и ноҳияи Сирғалии шаҳри Тошканд низ барои сернозу неъмат гардондани хони наврӯзӣ ҳар сол пайваста мекӯшанд ва аз он соли кунуни ҳам орӣ нест. Мегӯянд: вақте ки дар дегҳои калон оши баҳор суманак пухта мешавад, аниқтараш вақте ки таом субҳи содиқ тайёр мегардад, аз осмон гӯё 30 фаришта фуромада, ба дег намак андохта мераваду бо ҳамин суманак ниҳоят бомаза мешавад. Агар онро ба бечораву сағирон, маълӯлон, мӯйсафедон, пиразанҳо пешкаш кунанд, бештар савоб насиби кас мегардидааст.

Дар маҳалла суманакпазҳои номдор ниҳоят бисёранд. Якеи он Муҳаббатмомо Абдуллоева аст. Ӯ ҳар сол бо кӯмаки ҳамсар ва ҳамсоягон гандумро сабзонда суманак мепазад. Имсол низ ӯ яке аз аввалинҳо шуда суманак мепазад ва онро ба аҳли маҳалла пешкаш карданист. Махсусан аз таоми баҳории ӯ бачагон бештар баҳра бардошта, ба гирифтани раҳматномаи бисёре мушарраф мегарданд.

Дар маҳалла ҳар сол сайри суманак—иди мардумӣ гузаронда мешавад. Дар он шахси дилхоҳ иштирок карда метавонад. Аз ҳамин сабаб доираи иштирокдоронаш ҳар сол пайваста меафзояд.

Имрӯзҳо дар маҳалла меҳмон шавед, аз забони бачагон ин суханонро бештар мешунавед: «Суманак диҳед, Муҳаббатмомо». Аз ин мебарояд, ки боз дар чандин хонадон оши солро бо орзуву умеди нек тайёр кардаанду сару сарвари он Муҳаббатмомост.

Паёмнигори худамон.

Хони наврӯзӣ

Бӯи баҳор аст, суманак

Суманак ва суманакпазӣ одати доимиест, ки ба муносибати баҳор ба амал бароварда мешавад. Дар байни мардуми ӯзбеку тоҷик ва дигар халқҳои Шарқ пеш аз Наврӯз дар зарфҳои махсус сабзондани гандум ва аз шираи он тайёр кардани таом, ки суманак номида мешавад, аз замонҳои қадим расм шуда омадааст. Суманак аз таомҳои наврӯзӣ буда, хони солинавии деҳқононро бештар оро медиҳад. Суманак ва суманакпазӣ дар айни замон ба ақидаи қадимаи халқҳои Шарқ оид ба Соли нав ва ҳосили баҳории деҳқон алоқаманд мебошад.

Суманакро дастҷамъона тайёр мекунанд. Одатан, дар охири моҳи Ҳут, дар арафаи ҷашни Наврӯз пиразанон дар тараддуди тайёр кардани суманак мешаванд. Гандумро тоза карда, якчанд бор мешӯянду се рӯз тар карда мемонанд. Гандумро, ки неш зад, дар рӯи тахта ё патнус паҳн карда, ба бом бароварда мемонанд. Гандум оби борон дида ва дар муддати 5-6 рӯз сабзида, тадриҷан шира мегирад. Сабзаи гандумро бо корд бурида, дар ӯғир мекӯбанд ва ё аз мошинаи гӯштқиймакунӣ мегузаронанду ба он об ҳамроҳ карда, шираашро мегиранд. Ҳамсояҳо орд ҷамъ оварда, дег мешиношанд. Ширaро бо орд омехта, равғани зағирро доғ карда, ҳамроҳ менамоянд.

Одатан то субҳ намехобанд. Пеш аз субҳ оташдонро хомӯш карда, болои онро бо латтаи тоза ва сарпӯш мепӯшонанд. Пагоҳӣ кадбону деги суманакро кушода, ба табақҳо кашида, ба назди ҳозирин мегузорад.

Дар баъзе маҳалҳо, аз он ҷумла дар вилояти Сурхондарё маросими суманакпазӣ хеле башукӯҳу ботантана мегузарад. Зану духтарон дар атрофи деги суманак палос партофта, то пухтанаш мусиқӣ навохта, рақсу бозӣ менамоянд.

Дар баъзе маҳалҳо шираи сабзи гандумро бо орд омехта, хамир тайёр мекунанд. Хамирро нон барин рост карда, ба танӯр меҷаспонанд.

Нишоти наврӯзӣ. Аксбардорон: М. АМИН ва Т.МАҲКАМОВ.

Шуарои Шарқ дар талқини «Лайлӣ ва Маҷнун»

Дар адабиёти хаттӣ ва эҷодиёти шифоҳии мардуми олам қисса ва достонҳои ишқию ғаноӣ хеле зиёданд. «Лайлӣ ва Маҷнун», «Фарҳод ва Ширин», «Вис ва Ромин», «Ромео ва Ҷулйетта», «Тоҳир ва Зӯҳро», «Руслан ва Людмила»... Вале аз ҳама маъруфтар миёни онҳо «Лайлӣ ва Маҷнун» аст.

«Лайлӣ ва Маҷнун» — пургудозтарин достони ишқ...

Ошиқоне дар зиндагии воқеӣ чун Лайлӣ ва Маҷнун гузашта буданд ё не? Ё қиссаи онҳо як бофтаи хаёл, афсона асту халос? Балки он дар асоси омезиши ривояту афсонаҳои куҳан миёни халқҳои араб шӯҳрат ёфта, минбаъд ба адабиёти хаттии мардуми Шарқ, минҷумла, ба адабиёти форсу тоҷик гузаштааст?

Лайлӣ ва Маҷнун шахсони таърихианд. Онҳо, маъруфтарин ошиқони курраи арз, аз оғози қарни ҳафтодуми милодӣ ба мардуми олам шиносанд. Аз тоҷикон нахустин шуда устод Рӯдакӣ ва шоираи хушбаён Робиаи Балхӣ дар навиштаҳои худ ба баъзе лаҳзаҳои ҳолномаи сӯзноки ин ду ошиқи ноком ишораҳо намудаанд. Рӯдакӣ нигошта:

Бихандад лола дар саҳро
ба сони чеҳраи Лайло,
Бигиряд абр дар гардун
ба сони дидаи Маҷнун.

Вале нахустин асари мукаммал бо номи «Лайлӣ ва Маҷнун» соли 1188 аз ҷониби суханвари сеҳрбаён Низомии Ганҷавӣ офарида шуд, ки он 4000 байтро дар бар мегирад. Низомии бузург он ривоятҳои парешону парокандаи арабро танҳо ба риштаи назм накашид, балки эҷодкорӣ кард. Қувваи тахайюли пуршӯри эҷодӣ имкон дод, ки ӯ достоне биофарад басо дилангез, аз ҷиҳати санъати сухан воло, аз ҳайси ғоя баланд, бо мазмуннокию шавқангезӣ хеле ҷолиби диққат. Баъди он гӯё ба дили шуарои Машриқзамин оташ афтид ва эшон асарҳои сершуморе бо ин ном офарида, кам ё беш ба комёбии эҷодӣ ноил гардидаанд. Лекин ҳамаи «Лайлӣ ва Маҷнун»-ҳои баъдина аз ҷиҳате ба достони Низомӣ вобаста буда, ё чун ҷавобия ба он, ё худ дар асоси ин достон рӯи дафтар омадаанд. Кулли муаллифон, ки аз Низомӣ илҳом бардоштаанд, инро мардона эътироф намудаанд.

Шоири форсигӯи Ҳинд Амир Хусрави Деҳлавӣ дуввумин шахсест, ки дар ин бахш достон навишт, вале вай асари худро «Маҷнун ва Лайлӣ» ном ниҳод. Ин достон низ то андозае марғуб буд, ҳарчанд то дараҷаи достони Низомӣ шӯҳрат пайдо накард. Ҳаҷман низ нисбат ба асари Низомӣ хурдтар,ҳамагӣ 2065 байт. Бо вуҷуди ин Хусрави Деҳлавӣ бо «Маҷнун ва Лайлӣ»-и худ дар олами адаб нақше гузошт ва кулли шавқмандоне, ки «Лайлӣ ва Маҷнун» навиштанӣ мешуданд, чун аз Низомӣ, аз вай низ илҳом мегирифтанд ва чун изҳори сипос ба вай ишораҳо менамуданд.

Дар адабиёти бештар аз ҳазору дусадсолаи форсу тоҷик боз киҳо доири Лайлӣ ва Маҷнун асарҳо навишта ва комёбии эҷодӣ ба кадом суханварон бештар даст дод?

Аз адабиёти мо онҳое, ки дасти эҷод ба ин мавзӯъ задаанд, хеле зиёданд. Пирӯзии эҷодӣ хусусан ба устод Ҷомӣ, Ҳотифию Суҳайлӣ, Мактабию Ҳилолӣ, Абдибеки Шерозию Мулҳам то дараҷае насиб кард. Мувофиқи талаботи маънавии давру замони хеш ин шоирон ҳар яке мекӯшиданд, ки дар баёни ишқи пуршӯр ва ҳаёти ошиқонаву шоиронаи ду дилдодаи ноком эҳсосоти поки қалбӣ ва дардҳои ҷонгудози рӯҳии худро изҳор намоянд. Ба офаридаҳои хеш тозакориҳо ворид созанд, на ҳарҷӣ навиштаанд, аз асарҳои ҳамноми пештара фарқ намуда ва диққати хонандаро ба худ ҷалб намуда тавонад. Яке аз охирин намояндагони адабиёти тоҷик, ки бо «Лайлӣ ва Маҷнун»- аш ном баровард, Шамсиддини Шоҳин аст. Шоҳин ин асари муассири худро, ки аз зумраи «достонҳои пуроби чашм»-ест, ба хотираи дурахшони ҳамсари ҷавонмарги хеш бахшид.

Он гуна, ки дар боло ишора намудем, Лайлӣ ва Маҷнун шахсони воқеианд ва дар ибтидои асри ҳафтум дар сарзамини араб умр ба сар бурдаанд.

Маҷнун ин Қайси Омирист. Ӯро Қайс ибни Муод, баъзе дигар Суҳаққиқон Маҳдӣ ибни Мукаввах номидаанд. Нахустин маълумотҳои дақиқ доири Қайс аз ҷониби Ибни Қутайба (асараш «Китоб-уш-шеъри ваш-шуаро» ва Абулфараҷи Исфаҳонӣ (китобаш «Китоб-ул--ағонӣ») зикр гардидаанд. Бисёр муҳаққиқон бар онанд, ки Қайс-маҷнуни Омирӣ шоири боистеъдоде буд ва гӯё ҳангоми мутолиаи шеър ва бархӯрд аз сурудаҳои пургудозаш аз саргузаштҳои пуршӯри ошиқии ӯ дигарон воқиф гардидаанд. Ва боз маълумоте ҳаст, ки шахсе бо номи Абӯбакри Волибӣ дар ибтидои асри ёздаҳум ашъори парокандаи Маҷнуни Омириро ғун намуда, ба шакли девон оварда ва чоп кунондааст. Дар ибтидои достонҳои шуарои тоҷик Низомӣ ва Хусраву Ҷомӣ дар ин боб ишораҳо ҳастанд.

Аммо зиндагиномаи Маҷнун ва маҳбубаи дилошӯби ӯ Лайлӣ рангу бори гуногун пайдо намуда, гоҳо ҷилои афсонавӣ низ касб намудааст. Гуногунвариантӣ ва ҳар хел арзёбии рӯзгори ошиқонаи онҳо, аз ҷиҳате, як ҳолати табиист.

Дар оғози навиштаи худ ба шуарое имо намудем, ки бо «Лайлӣ ва Маҷнун»-и худ хидматгузори адабиёти форсу тоҷик будаанд. Лекин танҳо тоҷикон не, дигар халқҳо низ ба сарнавишти шӯрангези он дилдодагони таърихӣ таваҷҷӯҳ карда ва қиссаи онҳоро китоб намудаанд. Яъне бо арабӣ, ӯзбекӣ, озарӣ, арманӣ, туркманӣ, урду, пашту, панҷобӣ, курдӣ ва гурҷӣ низ «Лайлӣ ва Маҷнун»-ҳо офарида шудаанд. Ҳамин тариқ, Лайлӣ ва Маҷнун қаҳрамони марказии беш аз 120 достони шоири халқҳои гуногуни олам қарор гирифтаанд.

Бо забони ӯзбекӣ Мир Алишери Навоӣ достони муассире бо номи «Лайлӣ ва Маҷнун» эҷод кард. Шоири арман Аветик Исаакян ҳам бо ин ном асаре навишт, бо туркӣ бошад, Шоҳидӣ ном шоир ишқномаи Лайлию Маҷнунро офарида, ба таълифи худ «Гулшани ушшоқ» ниҳод. Асарҳои Фузулии озар ва Таймуразн гурҷӣ низ ном баровaрданд.

Соли 1925 вопасин «Лайлӣ ва Маҷнун» дар адабиёти муосири тоҷик, (таълифи Туғрал ва Ноқисӣ) ба табъ расид. Вале онҳоро охирин гуфтан ҳам шояд нодуруст аст—эҳтимол бо ин ном асарҳои тозае таълиф ёбанд.

Тарзи нави таассуми образҳои Лайлӣ ва Маҷнунро дар санъати театр ва синамо низ дида метавонем ва дар ин бахш драмнависy синамогарон даҳҳо асарҳои ҷолиб офаридаанд ва меофаранд, зеро сарнавишти Лайлӣ ва Маҷнун, муҳаббати беолоишу шӯрангези онҳо тимсоли ишқи ҳақиқӣ буда, дар ҳамаи давру замонҳо барои ҳамаи онҳое, ки дар дил эҳсоси пок доранд, ибратбахш хоҳад монд.

М.ШОДИЕВ.

Шодбошии дӯстон

Ҳар рӯзатон Наврӯз бод!

Халқҳои Осиёи Миёна ва Қазоқистон соҳиби як хел таъриху тақдиранд. Урфу одаташон, тӯяшон, ҷӯяшон, мазорашон ҳам як аст. Ин аст, ки ваҳдати байни онҳо нақши муҳимеро дар бобати якҷоя ба пеш рафтан медиҳад.

Дар ин лаҳзаҳои гуворо, вақте ки мардуми мо якҷоя иди қадимаи Наврӯзро таҷлил менамоянд, ба шумоён, бародарони ӯзбекистонӣ, муроҷиат намуда, суханони зеринро баён карданӣ ҳастам: он ниҳоли ҳамдигарфаҳмиву эътимоди байниҳамдигарӣ, ки бо саъю кӯшиши беҳамтои сарони давлатҳоямон шинонда шуд, бигузор бо ғамхории дилсӯзонаи ҳар якеамон нумӯъ ёбад ва то ба дарахти азими ваҳдат сабзида расад.

Наврӯзи имсола барои сабзиши дарахти ваҳдати халқҳои мо фасли мусоиди навбатӣ гардаду ба ҳамаи шумоён гармиву нармии доимӣ бахшад.

С.МАҲКАМОВ,
паёмнигор аз шаҳри Исфараи вилояти Суғди Ҷумҳурияти Тоҷикистон.

xxx

Нағмаи мурғон аз оғози субҳ ба дилҳо шӯр меангезад. Марди деҳқон боз рӯ ба саҳро оварда, ба замини муқаддаси рӯзибахш таъзим мекунад. Дар ҳама ҷо иду тантанаҳо.

Оре, мо ба фасли баҳор, иди мардумии Наврӯз расидем. Ва онро бо ёру дӯстон ҷашн мегирем. Дилҳои хаста аз нав ҷон мегиранд. Ёди гузаштаҳо ва андешаи фардо мекунем. Ва аз мавриди истифода бурда, ба мардуми Ӯзбекистон гуфтаниам:

Наврӯзатон пирӯз бод,
Ҳар рӯзатон Наврӯз бод.

Қарохон ДӮСТМАТОВ,
сокини ноҳияи Ӯшкӯрғони вилояти Ӯши Ҷумҳурияти Қирғизистон.

xxx

Ҳар баҳор пайке, навиде, ки меоварад ва он пайғом ба чӣ андозае, ба чӣ вусъате набошад, ба кас шодиву сурур мебахшад, дилҳоро ба оянда гарм месозад.

Дар сарзамини мамолики Осиёи Марказӣ боз иди Наврӯз қадамҳои дилпурона мепартояд. Аз мавриди истифода бурда, мардуми арҷманди Ӯзбекистонро бо ин иди фирӯз аз сидқи дил муборакбод мегӯям ва орзумандам, ки иди Наврӯз ба ин кишвар боз пирӯзиҳои нав ба нав, хушрӯзиҳои сершумореро оварад. Донаи умеди киштаи халқи сермиллати Ӯзбекистон бисабзаду хӯшаи пурбор диҳад, дастархонаш пур аз нону кулча ва нозу неъмат, лаби тифлон пури ханда бошад.

Бигузор, ҳар рӯзатон Наврӯз бод, дӯстони азизи ӯзбекистонӣ!

Саъдулло АБСЕЛАМОВ,
оқсаколи маҳаллаи «Зарбдор»-и ноҳияи Сариағочи вилояти Қазоқистони Ҷанубии Ҷумҳурияти Қазоқистон.

Дастаи ҳунарии «Аббос» таҳти сарпарастии Ҳунарпешаи шоистаи Ӯзбекистон Аббос Қосимов низ ба иди мардумии Наврӯз барномаи махсуси консертӣ таҳия намудааст.

Дар сурат: аъзоёни дастаи мазкур ҳангоми машқ.

Аксбардор: Владимир ПОРТНОВ.

БА ҲАР КОР БАХТИ ТУ ПИРӮЗ БОД,
ҲАМА РӮЗГОРИ ТУ НАВРӮЗ БОД!

Қарор ва иҷро

Ғалла поймол нагардад

Соли гузашта барои ғаллакоронамон пурбарака омад. Дар таърихи ғаллакории мамлакат бори аввал беш аз панҷ миллион тонна ҳосил бардошта шуд. Диловарони саҳро имсол низ барои ба даст овардани ҳосили фаровон зарбдорона меҳнат мекунанд. Ба ҳамин мақсад ба 1 миллиону 390 ҳазор гектар ғалла кошта шуд. Имрӯзҳо дар 1 миллиону 110 ҳазор гектар замини обёришаванда ва 280 ҳазор гектар замини лалмӣ майсаҳои ғалла нумӯъ карда, хуб нашъунамо меёбанд.

—Ҳоли ҳозир ривоҷу равнақи майсаҳои ғалла хуб аст,— гуфт ҳангоми сӯҳбат ба мухбири ӮзА Олим Борбеков сармутахассиси Сарраёсати селексияи ғалладона, тухмипарварӣ ва мувофиқи навъҳо ҷойгир сохтани Вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии оби ҷумҳурият Саидаҳмад Тулепов.—Тез--тез боронгарӣ шуда, ҳарорати офтоб мӯътадил мегардад ва он омили асосӣ дар бобати баравҷ нумӯъ кардани майсаҳо мешавад. Вале дар аксар ноҳияву хоҷагиҳо ҷамъ овардани пахтаро сабаб нишон дода, ғалларо бар хилофи қоидаҳои агротехникӣ дер коштаанду оқибат парвариши ғалла ақиб мондаасту дар аксар майдонҳо гектарҳои пурра ҳосил нашудаанд. Аз ҳамин сабаб ривоҷи ғалла нисбати соли гузашта ба 15-20 рӯз қафо мондааст.

Дар ин майдонҳо гузарондани тадбирҳои иловагии агротехникӣ , хушсифат озуқонидани он, бо усули шарбат обмониву шабу рӯз ташкил кардани он, маҳв сохтани алафҳои бегона талаб карда мешавад. Ва ин тадбирҳо сари вақт, хушсифат гузаронда, ба поймол роҳ гузошта нашавад, корҳо дуруст ташкил гарданд, ҳосили чашмдоштро бардоштан таъмин мегардад.

Дар бобати ба даст овардани ҳосили фаровон роҳ нагузоштан ба поймоли ғаллазор ҳам аҳамияти муҳим касб мекунад. 9 декабри соли гузашта қарори Девони Вазирон «Дар бораи баланд бардоштани самараи мубориза ба муқобили поймол кардани киштзор» қабул гардида, мувофиқи он дар маҳалҳо беш аз чор ҳазор ситоди назоратӣ созмон ёфт. Вале сад афсӯс, ки бар асари бемасъулиятиву бепарвоии баъзе шаҳрвандонамон ба поймол кардани ғаллазор роҳ гузошта мешавад, чорво ба ғаллазор даромада, онро маҳв месозад.

Агар дар як метри мураббаъ ба ҳисоби миёна мавҷуд будани 450-500 кӯчатро ба назар гирем, ҳини поймоли он хоҳу нохоҳ сад кӯчат нобуд мегардад, ки он маънои барбод додани ризқу рӯзиро дорад. Агар ғаллазор поймол нагардида, ҳосили чашмдошт рӯёнда шавад, дар он сурат дастархони мардум ҳамон қадар моломол шуданаш муқаррар мебошад.

Фолклори мавсимӣ ва маросимии деҳаи Нанаи ноҳияи Бӯстонлиқ

Дар гузашта тоҷикони деҳаи Нанай як қатор маросимҳои мавсимӣ иҷро мекарданд, ки бо фаслҳои гуногуни сол, моҳ, ҳафта ва рӯзҳои ҷудогона марбут буда, мисли дигар маросимҳои халқӣ омехтаи фолклор буданд.

Яке аз маросимҳои маъмултарини мавсимие, ки ба ҳаёти хоҷагӣ ва маънавии халқ вобастагӣ дорад, истиқболи баҳор ва сароиши «Бойчечак» мебошад.

Суруд

Не барои қанду не барои нон омадем,
Не барои ошу не дон омадем.
Бойчечак, бойчечак.
Мо аз тарафи кӯҳсорон омадем,
Бо расули навбаҳорон омадем.
Бойчечак, бойчечак.
Эй апа, мо шомгоҳон омадем,
Ба шумоён бахтхоҳон омадем.
Бойчечак, бойчечак.
Ин гули хушранг ҳам хуррам шуда,
Мекунад таъзим, апа сархам шуда,
Бойчечак, бойчечак.
Эй ако, мо шомгоҳон омадем,
Ба шумоён бо таъзим омадем.
Бойчечак, бойчечак.
Бойчечак гӯяд: овардам хабар,
З-омади наврӯз, халқи номвар.
Бойчечак, бойчечак.

Бойчечак муждаи баҳор мебошад, аз шукуфтани он мардум хурсанд мешаванд:

Бойчечака овардам,
Хонашба даровардам.
Очаш дида ҳайрон шуд,
Бачаш дида гирён шуд.

Бачаҳо гурӯҳ-гурӯҳ шуда, бегоҳирӯзӣ дар кӯчаҳо гашта суруд мехонанд. Бачагоне, ки бойчечакро гирифта «бойчечак-бойчечак»—гӯён ба хонаҳошон мебаранд, аъзоёни оила бо завқу шодӣ пешвоз мегиранд, аз онҳо хоҳиш мекунанд, ки ҳарсол ба хонаашон гули бойчечакро оваранд. Баъд ҳама пиронсолони оила бойчечакро гирифта «Окинанги солҳова боз расонад, моҳоям тудак беғам шавем»—гӯён ба чашм мемоланд.

Дигаре аз маросимҳои мавсимие, ки дар он эҷодиёти даҳонакии халқ мавқеи калон дорад, иди «Наврӯз» мебошад. Ин рӯз ба 21 моҳи март рост меояд ва онро тоҷикон «Иди сари сол», иди «Соли Нав» иди «Рӯзи нав» меноманд. Рӯзи ид тақрибан аз соатҳои даҳи пагоҳӣ сар карда дӯконҳои кабобпазӣ, ошхонаю чойхонаҳо серодам мешаванд. Аз ҳар гӯша садои сурудхонӣ, ханда ва чақ-чақу хушгӯиҳои мардум ба гӯш расида меистад. Марду зан ва хурду калон либосҳои нав пӯшида, ба кӯчаҳо баромада, ба сайру гашт мепардозанд.

Ҳатто ҳар ғарибу нодор ҳам илоҷе карда пироҳан ё ақаллан саллаи худро нав мекунад. Аз ин ҷост, ки дар яке аз байтҳои халқии ин сарзамин Наврӯз—рӯзи аз тан партофтани кӯҳна, рӯзи гул-гул шукуфтани чеҳраҳо ва пурнур гардидани дидаҳо ҳисоб карда шудааст.

Рӯзи Наврӯз аст, худоҷон кӯҳнаҳо дур мешавад,
Аз гулҳои хушранг ҳама дидаҳо пурнур мешавад.
Идатон муборак бод,
Ҳар рӯзатон Наврӯз бод!

(Гӯянда: Вакилов Т.—сокини деҳаи Нанай)

Маросими ниҳолшинонӣ дар деҳаи Нанай ба таври васеъ қайд карда мешавад.

Дар фолклори деҳаи Нанай суруди алоҳидаи ба Наврӯз бахшидаро пайдо накардем. Вале дар ин лаҳзаҳо одамон бештар рубоӣ, байт ва дубайтаҳоро иҷро менамоянд, ки дар онҳо баҳор бо тамоми зебоию фараҳбахшиаш васф карда шудааст.

Аз тарафи истиқоматкунандаи деҳаи Нанай шодравон Эрматов Ҷӯрабой соли 1979 навишта гирифта будем, пешкаши шумо менамоем:

Гули сурху сафедӣ арғувонӣ,
Ба умедат кардам зиндагонӣ.
Баҳор омад гулҳо аз нав кушо шуд,
Эй дӯстон, аз нав зиндагонӣ сар шуд.
Баҳор омад, бунафшаҳо ранг кард,
Ҳулваҳо дар лаби ҷӯй сабза кард.
Баҳор омад, баҳор омад Нигорҷон,
Гули нав аз Зодок овард Тӯхтаҷон.
Баҳор омад, баҳор омад
Баҳори лолазор омад.
Баҳор омад, баҳор омад,
Аз нав Иди Наврӯз омад.

Маросими дигари қадима, ки ба фасли баҳору оғози киштту кор алоқаманд аст, маросими «Суманак» мебошад. Ин маросим дар деҳаи Нанай ҳам машҳур аст. Асосан ташкилкунандагони ин маросим занон мебошад. Суманакро дар он ҷо барои ҷашнгирии аввалин сабзаи баҳорӣ тартиб медиҳанд ва кӯшиш мекунанд, ки дар аввали моҳи ҳамал яъне моҳи март амалӣ намоянд. Бо ҳамин мақсад як миқдор гандумро бар кашида тоза мешӯянд, то ки аз ифлосӣ пок шавад, пас ҳамин тавр намнок ба рӯи зарфе мегузоранд. Чанде баъд гандум месабзад ва онро ба рӯи фанер ҳамвор намуда, ба пеши оинаи офтобрӯ мемонанд ва тез-тез об рехта меистанд, ки аз офтобу об баҳра гирифта, неш занад. Вақте ки гандум ба андозаи панҷ сантиметр неш баровард, рӯзи пухтани суманакро таъин мекунанд. Азбаски маросими «Суманак» масрафи калонеро тақозо дорад, аксар вақт чор-панҷ ҳамсоязанон дар гузаронидани он ширкат меварзанд.

Ҳамин тариқ оташдоне бо сурати муваққат бино карда, деги калоне мешинонанд, ки як нафар дар пеши дег доимӣ истода, онро кофтан мегиранд ва даст ба даст мекунанд.

Он рӯз ҳавлӣ намуди тӯёнаро ба худ мегирад: деворҳои ҳавлиро бо латтаҳои хушранг мепӯшанд, ба саҳни он гилемҳоро фарш карда, барои меҳмонҳо кӯрпачаҳо меандозанд. Ҳангоме, ки дег ҷӯшид, як зан бо кафгир ғизои дегро мекобад, дигар занон дар гирди дег истода сурудхонӣ мекунанд.

Пиразанҳо даст ба рӯ кашида «Арвоҳи Момоҳаво Одамато мададгор шавад, дасти ман не дасти Бибифотимаю Бибизӯҳро, худо муродталабба—мурод тияд, давлатталабба—давлат тияд, сафарба рафтагиҳоя сафарҳояшон бехатар шавад, бачаш набудагива—бача тияд, юрт обод, замона тинҷ, подшоҳомоя умрашон дароз, рисқашон фаровон, иродаашон мустаҳкам шавад»—гӯён дуоҳои нек мехонанд. Баъд суманаки тайёр шударо хона ба хона гашта ба ҳамаи оилаҳо як кафлесӣ тақсим мекунанд, то ки савобашро гиранд.

Боз дар аввали фасли баҳор барои тинҷии замона, бемор нашудани халқ, фаровонии ризқу рӯзӣ, худоӣ медиҳанд, ин маросимро дар деҳаи Нанай «Ҳалим» меноманд. Баъд аз тайёр шудани ҳалим ва истеъмоли он ба хотири рӯҳу арвоҳ тиловати қуръон мекунанд. Ин таом ҳам аз гандум тайёр карда мешавад. Барои ин маросимро гузаронидан ҳам якчанд рӯз пеш гандумро тоза мекунанд, мекӯбанд, ҳашар ташкил мекунанд.

Маросими мавсимии «Хирманкӯбӣ» низ дар деҳа таърихи қадим дорад. Гандуми тирамоҳиро дар тирамоҳ ва баҳориро дар баҳор мекоранд. Дар гузашта деҳқон ду ҷуфт говро гирифта ба саҳро мебаромад ва заминро шудгор карда гандум мепошид. Баъди пухта расидани гандум даравида ба як ҷо ҷамъ оварда майдони хирманҷоро муайян мекарданд. Баъд бо гов ва ё ки асп майда карда бод медоданд, коҳ ва гандум аз якдигар ҷудо мешуд. Дар вақти хирманкӯбӣ мардҳо аз гов, ё ки аспашон хоҳиш мекарданд, ки бо тезӣ майда кунанд, ҳамон вақт аз тарафи мардон суруди «Ҳӯп майда» хонда мешуд, ин суруд ҳам ба таври ширу шакар аст, ки аз даҳони истиқоматкунандаи деҳаи Нанай шодравон Ҷалолов Саъдулло соли 1979 навишта гирифтем:

Ҳуп майда, майда, майда,
Майда кунӣ-ё майда.
Коҳаш ба ту фоида,
Донаш ба ман фоида.
Секин кин майда, майда,
Донаш озор набинад.
Коҳаш гавҳар шуда,
Ба осмон напарад.
Ҳӯп, майда, майда, майда,
Амри тиёғам майда,
Ҳулпорам майда, майда,
Тилло тиёғам майда,
Хурҷинка задагиманда,
Ҷонат озор набинад.
Ҳардумо вахташба кор накиним,
Бой сарамба ҷанҷол мекад.
Мана задагим қашқом,
Тува малол набиёд.
Ҳӯп, майда, майда, майда
Майда кунӣ-ё майда.
Тайёр шад гандуми тоза,
Хурим нони бомазза...

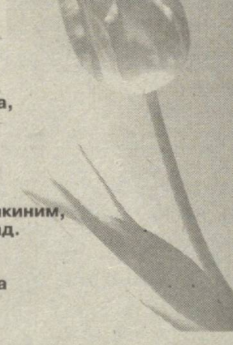

Тиллоҷон НОСИРОВА,
фолклоршинос.

Нон-файзи дастархони идона

Нон ҳусни дастархон аст. Ба хусус рӯзҳои ид...Бешубҳа. Алҳол барои мардуми ҷумҳурият ба қадри кофӣ ғалла барои пухтани суманак ҷудо гардидааст. Дар айни замон дар хонаводаҳо, маҳаллаҳову деҳоти ҷумҳурият барои тайёр кардани таомҳои наврӯзӣ омодагӣ мебинанд. Аз он ҷумла, дар танӯрҳо нон мепазанд. Нони ҳархела, то ки зеби дастархони Наврӯзӣ гардад.

Дар ин бобат саҳми субектҳои соҳибкории хурду миёна ҳам калон аст, ки алҳол серкоранд. Аз он ҷумла, тадбиргари ғазалкентӣ Умринисо Ҳакимҷонова, ки шаш сол боз бо нонпазӣ машғул мебошад, серкор аст. Маҳсули дасти ӯ бо хушсифативу назаррабоғӣ ва лазизиаш фарқ мекунад.

Дар сурат: нонҳои лазизи Умринисо Ҳакимҷонова.

Аксбардор: Владимир ПОРТНОВ.

Фидоиёни санъати кино

Парвози орзуҳо

Кинорежиссёри тоифаи олӣ Шӯҳрат Бизаатов кайҳост, ки дар байни мухлисони санъати кино обрӯю эътибори калон дорад. Филмҳои ҳуҷҷатӣ ва мустанаде, ки ӯ ба навор гирифтааст, ҳамаро ба ваҷд меоваранд. Махсусан бинандагони телевизиони Ӯзбекистон нисбати филмҳое, ки ба воситаи оинаи нилгун намоиш дода мешаванд, бефарқ намемонанд. Дар омади гап бояд тазаккур дод, ки чанде пеш аз тариқи телевизион филми офаридаи Шӯҳрат Бизаатов—«Якрав» («Қайтмас») намоиш дода шуда, аз тарафи бинандагон гарму ҷӯшон қабул карда шуд. Филм дар асоси сенарияи нависанда Анвар Обидҷон ба навор гирифта шудааст. Дарвоқе, дар кинотеатрҳои ҷумҳуриятамон бахусус дар кинотеатри ба номи Алишер Навоии пойтахт бомуваффақият намоиш дода шудани филми мазкур низ аз маҳорати баланди кинорежиссёр гувоҳӣ медиҳад. Инак, бо талаби бинандагон филм аз тариқи телевизион низ ба ҳукми мухлисони санъати кино ҳавола карда шуда буд. Бинобар мактубҳое, ки ба телевизион меоянд, маълум мегардад, ки филм мухлисони сершумор пайдо карда, ба муаллифи он шӯҳрат овардааст.

Шӯҳрат Бизаатов дар шаҳри Тошканд таваллуд ёфта, аз хурдсолӣ ба санъат меҳри зиёде дошт. Меҳру ҳавас Шӯҳрати ҷавонро ба Хонаи мактаббачагони Тошканд овард. Ӯ дар маҳфили драма аз устодони бомаҳорат сирру асрори санъати драма, киноро бо ихлоси том азбар намуда, ба туфайли кӯшишаш эътибори мутахассисони санъати кино ва драмаро ба худ ҷалб намуд. Ба ҷавони санъатдӯст ҳунарпешаи мардумии Ӯзбекистон Воҳид Қодиров сабақ омӯхт. Шӯҳрат Бизаатов соли 1961-ро ҳаргиз фаромӯш намекунад. Ҳамон сол бо ташаббуси мураббиён ҳаваскорони санъат барои мактабиён ва падару модарон спектакли «Бой ила хизматчи» («Бой ва хизматгор»)-ро тайёр карданд. Нақши қозиро дар спектакл Шӯҳрат Бизаатов иҷро карда, баробари ба таҳсину офарини бинандагон сазовор гаштан ба назари мутахассисони санъати саҳна низ афтид. Ин ба режиссёри оянда умедҳои калон ва бовариро ба худаш бахшид. Ҳавас ба санъати театру кино дар ӯ боз ҳам афзуд. Шӯҳрат Бизаатов баъди хатми мактаби рақами 14-и пойтахт ба лабораторияи киностудияи навташкили назди Кумитаи давлатии радио ва телевизиони Ӯзбекистон ба кор омад. Фаъолияташро дар ин ҷо аз кори аз нав тайёр намудани кинотасмаҳо, ба тасвирҳо додани рангу бор шурӯъ намуд. Сипас ба сифати ассистенти кинооператор, кинооператор, ёрдамчии режиссёр фаъолият ронд. Дар ин муддат ӯ сирру асрори санъати киноро пухта азбар намуд. Аз истеҳсолот дур нашуда ба шӯъбаи ғоибонаи факултети драма ва кинои Донишкадаи санъати театрӣ ва рассомии Тошканд дохил шуд. Ҳам дар киностудия таҷриба азбар намуду, ҳам дар донишкада аз устодон нозукиҳои санъати кино ва режиссёриро омӯхт.

Кинооператорони ботаҷриба Карим Мақсудхӯҷаев, Григорий Ким ба Шӯҳрат Бизаатов оиди ин касби нозук сабақ доданд. Кинорежиссёрон Ортиқхӯҷа Акрамов, Ҳоҷимурод Иброҳимов дар бобатӣ омӯхтани асрори санъати режиссёрӣ ба ӯ устодӣ карданд. Таҷрибаи аз мутахассисони соҳа азбарнамудаи Шӯҳрат Бизаатовро панду сабақҳои Маҳкам Муҳаммадов, Роза Каримова, ки омӯзгорони ботаҷрибаи донишкада буданд, боз ҳам ғанӣ гардонданд.

Фаъолияти Шӯҳрат Бизаатов дар «Ӯзбектелефилм» боз ҳам бештар гашт. Ӯ дар ин ҷо бо ҷараёни офаридани филмҳои ҳуҷҷатӣ, бадеӣ аз наздик шинос шуд. Завқи баланди ӯро нисбат ба филмофарӣ пай бурда, ба Шӯҳрат Бизаатов вазифаҳои режиссёри дуюм ва режиссёриро супурданд. Ӯ соли 1968 дар асоси сенарияи шоири халқии Ӯзбекистон шодравон Тӯроб Тӯла бори аввал дар бораи эҷод ва фаъолияти ҳунарпешаи мардумии Ӯзбекистон ва Қароқалпоқистон Комилҷон Отаниёзов филм—консертро ба навор гирифт. Баъди дуои хайри устодон ӯ паси ҳам якчанд филм-консертҳоро офарид, ки ҳам аз тарафи бинандагон ва ҳам аз ҷониби мутахассисони ин соҳа муносиб қадр ва қабул карда шуданд.

Ниҳоят соли 1991 дар асоси сенарияи Элбек Мӯсоев филми «Машрабро суруда» («Машрабни куйлаб»)-ро, ки нақши Машрабро ҳунарпешаи мардумӣ Ӯринбой Нуралиев бо маҳорати том офарид, ба навор гирифт. Филмро то ҳанӯз бинандагон бо меҳру завқи калон тамошо мекунанд. Дар филм-консерте, ки «Навоҳои суннатӣ» («Мумтоз наволар») ном дорад, Шӯҳрат Бизаатов ситораҳои санъат, иҷрочиёни сурудҳои суннатии ансамбли «Мақом»-ро дар филми ҳуҷҷатии «Мақом», дар филм-консерти «Ҳангоме, ки ҳофизон месароянд« («Ҳофизлар куйлаганда») бошад, ҳофизони халқӣ Орифхон Ҳотамов, Фаттоҳхон Мамадалиев, Муҳаммадҷон Каримов, Очилхон Отахоновҳоро ба навор гирифтааст, ки ин асарҳо аз хазинаи ганҷинаҳои нодир ҷои муносиби худро пайдо кардаанд. Шӯҳрати филми «Увайсӣ», ки нақши асосиро ҳунарпешаи мардумӣ Қизлархон Дӯстмуҳаммадова офаридааст, ба Ш.Бизаатов чун муаллифи он обрӯи калон овард. Филми мазкур дар ИМА бомуваффақияти калон намоиш дода шуда, сазовори мукофоти махсус гашт. Дар соҳаи ба насли оянда расондани ҳунари дорбозии сулолаи Тошкандбоевҳо филмҳои «Сулолаи Тошкандбоевҳо», «Йигитҳои Ҳаким Зарифов», оиди ҳунари беҳамтои санъаткорон Тамарахонум, Бобомурод Ҳамдамов, ширинкор Муҳиддин Дарвешов филмҳо ба навор гирифта шуданд, ки ин ҳам аз фаъолияти режиссёрии Шӯҳрат Бизаатов гувоҳӣ медиҳад. Ӯ дар муддати фаъолияташ беш аз 150 филм-консерт, филмҳои ҳуҷҷатӣ ва бадеӣ офарид, ки онҳо аз қалби мухлисони санъати кино, сурудҳои суннатӣ, рақсҳои классикӣ маъво пайдо кардаанд.

Шӯҳрат Бизаатов чил сол аст, ки дар студияи «Ӯзбекфилм» фаъолият меронад. Ногуфта намонад, ки ӯ бо филмҳояш борҳо дар кинофестивалҳои байналхалқӣ иштирок карда, соҳиби мукофоту ҷоизаҳо гаштааст. Филми «Қайтмас» («Якрав»), ки дар оғози мақола ба қалам гирифтем, намунаи сайқали эҷоди кинорежиссёр Шӯҳрат Бизаатов буда, гувоҳӣ медиҳад, ки ӯ дар ин ҷода муваффақиятҳои калонро соҳиб мегардад.

Ю.ТАЛЪАТ,
О.ТОҲИР.

***Дар суратҳо Шӯҳрат Бизаатов** ва ҷараёни ба навор гирифтани филмҳои ҳуҷҷатие, ки ӯ режиссёрӣ кардааст.*

Комёбии хонандагон

Чанде пеш дар вилоятамон дар байни хонандагони мактабҳои миёна ва мактаб - интернатҳо озмуни фаннӣ баргузор гардид. Дар ин озмун хонандагони мактаб - интернати рақами 13 - и ноҳияи Бойсун низ иштирок намуда, ҷойҳои махсусро ба даст оварданд.

Директори мактаби номбурда, муаллими варзидаи математика ва информатика Эронқул Бӯриев дар бораи комёбиҳои хонандагони хеш ба мухбири мо чунин нақл намуд.

— Дар озмуни вилоятӣ дар қатори дигарон хонандагони мактаб - интернати мо низ фаъолона иштирок доштанд. Бояд қайд кард, ки хонандагони маърифатгоҳи мо пеш аз оғози озмун тайёрии ҳаматарафа диданд. Барои ҳар як иштирокчии озмун омӯзгори махсус маслиҳат ва машварат медоданд. Илова бар он дар ҳалли мушкилиҳои дарс ба хонандагон кӯмак мерасониданд. Ҳамин тариқ дар озмуни вилоятӣ дар байни мактаб - интернатҳо хонандагони мо аз ҳама бештар ба муваффақиятҳо ноил гаштанд. Хонандагони синфи 9 - ум Фирӯз Муртазоев аз фанни математика, Моҳидил Чоршанбеева аз фанни иқтисод, хонандаи синфи 10 - ум Хуршед Наҷмиддинов аз фанни физика, хонандаи синфи 11 - ум Сӯҳроб Маҷидов, хонандаи синфи 11 - ум Шавкат Ҳайдаров аз фанни ЭҲМ дар озмун ҷои аввалро ба даст оварданд. Хонандагон Сабо Воҳидова, Самар Рашидов, Хайрӣ Шарифова, Нодир Назаров, Ҷамшед Тошбоев ҷои дуюмро ба даст оварданд. Чор нафар хонандагони мактаби мо; Дилшод Ҷабборов, Маъсум Ҳалимов, Улуғбек Худоёров, Аброр Ҷабборов, Ғайрат Ҳафизов ҷойҳои сеюмро ба даст оварданд. Илова бар он 7 нафар шогирдон ҷои чаҳорум, чаҳор нафар ҷои панҷумро ишғол намуданд. Дар озмун 40 нафар хонандагони таълимгоҳи мо иштирок намуда, 15 нафар мукофот ва 2 нафар хонандаи мо — Сӯҳроб Маҷидов аз фанни математика ва Шавкат Ҳайдаров аз фани ЭҲМ дар озмуни ҷумҳурӣ иштирок мекунанд.

Дар озмуни вилоятӣ хонандагони мактабҳои ноҳияи Бойсун низ фаъол иштирок намуданд. Дар ин бора нозири калони шӯъбаи маъорифи халқи ноҳия Амон Маматқулов ба мо чунин гуфт:

— Озмуни имсола, — гуфт дар сӯҳбат А. Маматқулов, — ба ман хеле писанд омад. Аз ҳама муҳимаш адолат дар он дар мадди аввал меистод. Ҳангоми супоридани тест намояндаи Вазорати маорифи халқи ҷумҳурӣ, падару модарон, рӯзноманигорон дар хонае, ки довталабон тест месупориданд, ҳозир шуда, кори имтиҳонгирандагонро таҳти назорат гирифтанд. Ҳамин тариқ, озмун хеле бонизом ва ботартиб гузашт.

Ногуфта намонад ки хонандагони мактабҳои ноҳия дар озмуни вилоят хеле хуб баромад намуда аз 182 ҷой 31 - тои онро ба даст оварданд ва ғолибон бо тӯҳфаҳои хотиравӣ ва мукофотҳои пулӣ мушарраф шуданд.

Нуралии РАҶАБ,
хабарнигори «Овози тоҷик» дар вилояти Сурхондарё.

Оғози оғозҳо

Ҳанӯз дар даврони қадим зардуштиён муоина намудаанд, ки бо тулӯъи Офтоб Ҳаёт танҳо як бор—21 март Маргро хеле равшан мағлуб намуда, табиат ҳам аз хоби тӯлонӣ бедор мегаштааст.

Ҳамин ҳодиса воқиан дар лаҳзаи бобарии рӯзу шаби баҳорӣ ба вуқӯъ мепайвастааст, ки ба оғози сол мувофиқ аст.

«Замин зебост»—омадааст дар «Овисто». Бо боварӣ гуфтан мумкин аст, ки зардуштиён ба инсоният дарки идонаи табиат ва муҳитро ҳадя гузоштаанд. Онҳо дар оташ оғози оғозҳои кирдори неки инсонро дидаанд ва гирдаи оташфоме бо номи «Офтоб» маҳз ифодагари ҳамин будааст. Оташпарастон ҳамеша ормонҳои рӯшани худро бо он вобаста медонистанд ва соли навро на як рӯз, балки даҳ рӯз ҷашн намуда, он як силсила шодмониҳоро фаро мегирад.

Ҳамин тариқ суннати оташпарастон чунон қавӣ гаштааст, ки ҳангоми таҳияи тақвими нахустини румӣ бунёдгузори «шаҳри ҷовид», яъне Рум Ромули бузург низ 21 мартро ибтидои ҳисоби соли нав интихоб намудааст, ки ба туфайли он анъанаи зардуштиён нигоҳ дошта шуд.

Тибқи тақвими зардуштии Муштарӣ соли 2003 бо сайёраи қудрат ва моддиёти Муштарӣ иртибот дорад ва дар сеҳри сифр дар тасаллути Моҳ ва чаппаи он воқеъ аст, ки мо онро наметавонем бубинем. Дар «Овисто» Моҳро «Моҳ» номидаанд, ки олиҳаи Об мебошад. Ва бо ин, имкон дорад, ки бисёр ҳаводиси асроромез ва ё ғайриинтизор дар ҷаҳон марбут бошад. Рақами ниҳоӣ бошад «5» мебошад, ки он сайёраи симиёро мемонад, ки онро рамзи заковат Уторид идора менамояд.

Бо тулӯъи офтоби 21 март—таҳаввули воқеии баҳор бо ҳулули соли нави астрономӣ рост меояд, ки он бо бурҷи Ҳамал шурӯъ гардида, рамзи он Оташи хатар мебошад, ки дар навбати худ ташнаи ҳаёт, қудрати буррандаи азалии табиат ва набзи кайҳонӣ мебошад.

Таъкид кардан ҷоиз аст, ки дар башорати мунаҷҷимони муқаррарӣ 12 бурҷ бошад, дар ҳисоби зардуштиён 32-тост.

О.МИРС.

Маҳалла — оилаи аҳл

Дар Олий Маҷлиси Ҷумҳурияти Узбекистон семинар таҳти унвони «Маҳаллаи ман—оилаи ман» ба амал омад, ки ташаббускори гузаронидани он Кумитаи парлумон оид ба матбуот ва иттилоот буд. Дар он сарварони ташкилоту муассисаҳои дахлдор, бунёдҳо, сармуҳаррирони рӯзномаҳои марказӣ ва намояндагони воситаҳои ахбори оммавӣ иштирок намуданд.

Дар маҷлис, ки таҳти сарпарастии раиси Кумитаи Олий Маҷлис оид ба матбуот ва иттилоот Ӯткир Ҳошимов гузашт, ҷонишини аввали раиси Бунёди ҷумҳурии «Маҳалла» Неъматулло Абдуллоев, ҳамраиси Бунёди демократиконӣ ва ҷонибдории воситаҳои ахбори оммавии Ӯзбекистон Хуршед Дӯстмуҳаммад, сардиректори Сардирексияи шабакаи телевизиони «Ӯзбекистон»-и Ширкати телевизиону радиошунавонӣ Аҳмад Аъзамов, ҷонишини сармуҳаррири рӯзномаи «Халқ сӯзи» Шӯҳрат Ҷабборов ва дигарон фикру мулоҳизаҳои худро доир ба ин масъала баён карданд.

Дар семинар зикр ёфт, ки аз қадим маҳалла ҳамчун оилаи калон арзёбӣ гардида, чун муассисаи худидораи шаҳрвандон такмил ёфтааст. Одамон хушу хурсандӣ ва ғаму андӯҳи худро бо маҳалла ва аҳли он ба ҳам дидаанд. Ва аҳли маҳалла аввалин шуда ба оилаҳо дасти мадад дароз кардааст. Аз ҳамин сабаб дар шароити кунун, вақте ки мо ба сӯи ҷамъияти озоди шаҳрвандӣ қадамҳои дилпурона мегузорем, мебояд нақшу аҳамияти маҳалла баланд бардошта шавад. Фаъолияти мақомоти худидораи шаҳрвандон, ҷамъомадҳои деҳоти шаҳрвандон мебояд пурзӯр гардад, онҳо аз заминаи ҳуқуқии ба онҳо фароҳамоварда босамар истифода баранд. Охир, сарвари давлатамон Ислом Каримов соли кунунро беҳуда «Соли маҳаллаи обод» эълон накардаанд ва дар замири он маънову мазмуни калоне ниҳон аст, ки мебояд онро ҳар як шаҳрванд ба хубӣ дарк карда, амал намояд.

Иштирокдорони семинар дар рафти муҳокимарониҳо ҳаракат карданд, ки ба чунин саволҳо: «Вазифаҳои имрӯзаи ҷамъомади шаҳрвандони маҳаллаҳо чӣ аст?», «Барномаи «Соли маҳаллаи обод чӣ гуна иҷро мегардад?», «Оё маҳалла такягоҳ ва ҷонибдори ҳақиқии шаҳрвандон гардидааст?» , «Фаъолияти ин муассисоти ҷамъиятӣ дар воситаҳои ахбори оммавӣ чӣ гуна равшан мегардад?» ва ғайра ҷавоб дарёбанд.

Зикр ёфт, ки имрӯзҳо маҳаллаҳои ҷумҳурият, ки адади онҳо қариб ба 12 ҳазор баробар аст, дар бобати ба рӯи об баровардани тадбирҳои Барномаи «Соли маҳаллаи обод» бо беш аз 30 ташкилоти ҷамъиятӣ равобитро ба роҳ монда, кор пеш мебаранд. Онҳо аз рӯи 34 самт фаъолиятро дар бобати эҳёи арзишҳои миллӣ, аз нигоҳи иҷтимоӣ ҷонибдорӣ кардани эҳтиёҷмандон, аз ҷиҳати ташкилӣ такмил додани сохтори хеш давом медиҳанд. Воситаҳои ахбори оммавӣ ҳаракат мекунанд, ки бурдбориҳо, муаммову камбудиҳоро равшан созанд. Вале он мувофиқи талаби давру замон нест. Муаммоҳо чуқур маънидод карда намешаванд, ҳолатҳои сар-сарӣ муносибат кардан ҷой доранд. Охир, нақшу аҳамияти маҳалла дар бобати таъмини сулҳу салоҳ, осоиштагӣ дар маҳал хеле калон аст. Аммо ин масъала ҳам бояду шояд ҳаллу фасли худро намеёбад. Аз ин рӯ ҷинояткорӣ дар байни сокинони маҳаллаҳо меафзояд, ҳодисаҳои сершумори аз ҳам ҷудошавии оилаҳо ҷой доранд ва мебояд аҳли маҳаллаҳо таҳти сарпарастии оқсақолони худ барои решакан кардани онҳо намунаи ибрат гарданд.

Иштирокдорони семинар ба як фикри умумӣ омаданд: маҳаллаҳо, ҷамъомади шаҳрвандон бисёр корҳоро ба иҷро расонданд, мерасонанд, аммо дар фаъолияташон камбудиҳо ва хатоиҳо низ ба чашм мерасанд. Ба мақсади бартараф кардани онҳо, сабақ гардидан ба дигарон мебояд воситаҳои ахбори оммавӣ муаммоҳои маҳаллаҳоро ҷасурона маънидод кунанд. Мебояд сараввал аз фаҳмиши кӯҳнаи ба сӯи давлати пурқувват тавассути ҷамъияти пурқувват омадан халос шуда, ба маҳалла ҳамчун мақомоти худидораи шаҳрвандон ҳуқуқ ва ваколатҳои муносиб додан, агар зарурат пайдо шавад, ба қонунҳо тағйироту иловаҳо дохил кардан зарур аст.

Мувофиқи таклифу мулоҳизаҳое, ки дар семинар баён гаштанд, тавсияҳо таҳия гардиданд.

Э.НОДИР.

Ассалом, футбол!

Дирӯз, бо воҳӯрии тимҳои «Насаф» — «Сурхон», «Бухоро» —Сементчӣ», «Андиҷон» — «Дӯстлик», «Навбаҳор» — «Машъал», «Трактор» — «Металлург», «Самарқанд» — «Қизилқум» чемпионати X11 миллии Ӯзбекистон аз рӯи футбол оғоз ёфт. Чуноне ки мебинем, миқдори тимҳо чун чкмпионати соли гузашта мебошаду ду тими нав — «Сементчӣ» ва «Гулистон» ҳамчун навшогирдон дар лигаи олӣ қувва меозмоянд. Даври аввали мусобиқаҳо аз 18 март то 29 июн давом мекунад. Дар ин фурсат мусобиқаҳои марҳалаи навбатии Ҷоми Ӯзбекистон гузаронда мешаванд. Тими яккачини Ӯзбекистон як қатор мусобиқаҳои рафиқона мегузаронад. Тими «Пахтакор» бошад, дар мусобиқаҳои нимфиналии ҷоми қаҳрамонҳои Осиё иштирок мекунад.

Ҳаминро ба мухлисони футбол расонданӣ ҳастем, ки мусобиқоти ҷаҳон дар байни ҷавонон, ки мебоист 25 март — 16 апрел дар Аморатҳои Муттаҳидаи Араб ба амал меомад, ба муносибати воқеаҳои бурҳони Ироқ аз тарафи ФИФА боздошта шуд. ФИФА таклифи Ҷопонро дар бобати гузаронидани ин мусобиқот бар мамлакати ӯ, ки дар АМА тайёрии хуб дида, маблағи бисёреро харҷ намудааст, қабул накард. Аз рӯи баъзе маълумотҳо мусобиқоти мазкур моҳҳои сентябр ва октябри соли кунун барпо гардиданаш дар назар дошта шудааст.

Ба тимҳои ҷумҳурият дар мусобиқоти дохили ҷумҳурӣ ва байналхалқӣ комёбиҳоро таманно дорем.

Барои ҳаёти бидуни нашъамандӣ

Алҳол дар саросари ҷаҳон мубориза ба муқобили ғайриқонунӣ паҳн гардидани моддаҳои нашъамандӣ, несту нобуд кардани манбаъҳои он авҷ гирифта, семинар, конфронсҳои мухталиф ба амал омада, дар онҳо муаммоҳои умдаи соҳаи мазкур мавриди баррасӣ қарор гирифта, барои рафъашон чораву тадбирҳо дидаву андешида, арзу амали аҳли ҷамъияти ҷаҳон, аз он ҷумла ташкилотҳои байналхалқӣ дар соҳаи мазкур мувофиқ гардонда мешаванд.

17-18 март дар Тошканд ҳам семинари байналхалқӣ таҳти унвони «Оқибатҳои иқтисоди миллӣ ва байналхалқии фурӯши ғайриқонунии моддаҳои нашъамандӣ», ба амал омад, ки он бо ҷонибдории Ҳукумати Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ва Ташкилоти амнияту ҳамкории Аврупо ташкил гардида, баҳри амалӣ гардондани ташаббусҳо оид ба решакан намудани паҳншавии муовизаи ғайриқонунии моддаҳои нашъамандӣ нигаронда шудааст.

Ва имрӯз хавфи фурӯши моддаҳои нашъамандӣ боз ҳам ҷиддитар гардидааст. Чунки нашъафурӯшон ба терроризми байналхалқӣ ва мутассибони динӣ алоқаи мустаҳкамро барқарор карданд ва маблағи аз фурӯши моддаҳои нашъамандӣ ҳосилгардида ба хариди силоҳ, коммуникатсияҳои замонавие сарф мегарданд, ки ба террористон ва мутаассибони динӣ хизмат мекунанд.

Ӯзбекистон беҳуда маҳали гузаронидани семинар интихоб нагардидааст. Мамлакати мо дар Осиёи Марказӣ яке аз аввалинҳо шуда Барномаи миллиро оид ба муқобилият нишон додан ба муовизаи ғайриқонунии моддаҳои нашъамандӣ, воситаҳои ба рӯҳият таъсировар ва сӯиистеъмол аз он қабул кардааст. Дар бадали солҳои 2001-2002 дар мамлакатамон доир ба ин мавзӯъ чандин конфронсу семинарҳо ба амал омадаанд.

Иштирокдорони семинари ин дафъаина дар чор гурӯҳи махсуси корӣ фаъолият пеш бурда, доираи васеи муаммоҳои алоқаманди тахассусӣ дошта, аз қабили муовизаи ғайриқонунии ҳероин, моддаҳои нашъамандии сунъӣ ва прекусорҳо, шабака, бозори истеъмоли моддаҳои нашъамандӣ, шаклҳои он, равобитро байни шабакаҳои муовизаи ғайриқонунии моддаҳои нашъамандӣ, захираҳо ва маршрути ҳаракати онҳо, таъсири иқтисодии онро ба муҳити сармоягузорӣ, тандурустӣ ва ғайра муҳокима намуданд.

Баробари баррасӣ кардани масъалаҳои болоӣ ҳамчунин иштирокдорон хулосаҳои хеш ва тасвияҳои амалии таҳиякардаашонро оиди ин муаммоҳо ва амалиёти мутақобила дар самти мазкур пешкаш намуданд.

Омодагӣ ба ҷашн

Ба муносибати 900-солагии ҷашни Абдулхолиқи Ғиҷдувонӣ дар Ғиҷдувон ва вилояти Бухоро корҳо оид ба ободонӣ ва сабзу хуррамгардонии кӯчаҳо, хиёбонҳо, боғҳои истироҳат, майдонҳо ва созмон додани боғҳои нав бо суръату сифати баланд давом доранд.

Ба ҷои бозори марказии пештара дар майдони беш аз панҷ гектар боғи нав ташкил меёбад, ки номи диншиносро ба худ гирифтааст. Дар ҳудуди собиқ беморхонаи ноҳиявӣ боғи ба номи Абуалӣ ибни Сино барпо мегардад.

Баробари ин корҳо оид ба таҷдиди роҳҳои марказии мошингард, ҳамчунин кӯчаҳое амалӣ гардонда мешаванд, ки ба Маҷмӯи ёдгории Абдулхолиқи Ғиҷдувонӣ мебаранд. Ба ин корҳо тамоми корхонаву ташкилотҳои ноҳия, сокинони маҳаллаҳои шаҳр ҷалб гардидаанд.

«Туркистон-пресс».

Ситораи Юлдузапа

Сарвари хоҷагии фермерии «Юлдуз»-и ноҳияи Дӯстлик Юлдуз Холматова ба шӯъбаи дар вилояти Ҷиззах будаи Бунёди ҷумҳурии рушди варзиши бачагона як миллион сӯм пул гузаронд.

Юлдузапаро дар Ҷиззах бисёриҳо ҳамчун деҳқони пуртаҷриба, тадбиргари қавиирода мешиносанд. Соли гузашта меҳнаткашони хоҷагии ӯ дар яксаду панҷоҳ гектар ҳосили фаровон рӯёнданд. Аз пахта 16 миллион сӯм, аз ғалла панҷ миллион сӯм фоида ба даст оварда шуд.

Дар хоҷагӣ ҳаждаҳ нафар меҳнат мекунад ва манфиатнокии онҳо мувофиқи даромади хоҷагӣ меафзояд.

Юлдузапа як қисми даромадро барои корҳои хайр сарф карда, ба оилаҳои камтаъмин ёрӣ мерасонад. Барои 18 оила чордаҳ тонна ғалларо тақсим карда доданд.

— Мо инчунин ба ободонии қӯрғони марказии ассотсиатсияи хоҷагии фермерии ба номи Хӯҷам Исроилов мусоидат карданием, — нақл мекунад Юлдуз Холматова. — Дар деҳа сохтмони варзишгоҳи бачагона оғоз ёфт.

Юлдузапа мегӯяд, ки зан дар иҳотаи оила хушбахт аст ва аз ин рӯ худашро хушбахт мепиндорад. Ӯ чор нафар фарзандашро дар рӯҳи ҳалолию меҳнатдӯстӣ тарбия намудааст ва дар ҳақиқат бо онҳо фахр дорад. Писараш Улуғмурод корҳои фермаро идора мекунад, духтараш Сайёраро ба шавҳар додааст, Дилрабою Дилдора бошанд мактабхонанд.

Ҳоло ҷавонон аз мо ҳам бобароранд, — мегӯяд Юлдузапа. — Ба тӯфайли истиқлолият имконияти мустақилона зидагиву кор карданро доранд, аз хурдӣ чӣ хел аҳамият доштани мулкдориро медонанд.

Т. БЕКНАЗАРОВ,
мухбири ӮзА.

Ахбори фарҳангӣ

«Славянский венок» дар Олмалиқ

Дар кохи фарҳанги «Металлург»-и комбинати металлургии Олмалиқ бо ташаббуси марказҳои фарҳангии русҳо, белорусҳо ва украинҳои Ӯзбекистон, Бунёди «Благовест» ҷашнвораи «Славянский венок» баргузор шуд.

Ба он аз хонаҳои фарҳанги корхонаҳои мухталифи шаҳрҳои Тошканд, Навоӣ, Олмалиқ ва Чирчиқ ҳозир шуданд. Ҷашнвора бо ҳунарнамоии онҳо оғоз ёфт ва баъдан сафирони Русия, Белорус, Молдова ва Украина ҷашнвораро табрик гуфта, сафири Украина А.Касяненко ба чанд нафар аз шаҳрвандони Ӯзбекистон—раиси кулли «Қизилқумредметзолото» Н.Кучерскийро бо ордени дараҷаи сеюми «За заслуги», устоди Консерваторияи давлатии Ӯзбекистон А.Петров ва ҳунарпешаи опереттаи пойтахт З.Соловейро бо унвони ифтихории «Ҳунарпешаи шоистаи Украина», раиси муассисаи «Осиё» Т.Крюк, раиси кулли комбинати металлургии Олмалиқ Г.Прохоренко, директори филармонияи халқии ба номи Т.Содиқов. Н.Толкачёва, директори мактаб-литсеи рақами 110 ба номи Шевченко Ш.Ёқубҷонова, муаллифи муҷассамаи Т.Шевченко дар Тошканд Л.Рябсевро бо Ифтихорномаи президенти Украина тақдир намуд, ки онҳо бо фармони роҳбари мамлакат Л.Кучма ба ин мукофоту унвонҳо мушарраф гардиданд.

Т.ХОВАРӢ.

Чеҳраҳо дар тасвир

Дар Маркази ҳунари муосири пойтахт бештар аз 200 асари рассомӣ ба тамошо гузошта шуд, ки онҳо аз ҷамъоварии мудирияти намоишгоҳи ҳунарӣ ва дигар муаллифон гирд оварда шудаанд.

Бинандагон ба шарофати ин намоишгоҳ аз бисёр асарҳое баҳра бардоштанд, ки чанд вақт инҷониб ба толорҳои намоишгоҳҳо гузошта нашуда буданд. Аз ин боис муаллифони асарҳо У. Тансиқбоев, Н.Кашина, В.Шевяков, Г.Чиганов, И.Енин, Ҷ.Умарбеков, А.Мирзоев ва ғайраҳо на танҳо аз тариқи наққошҳои худ, балки лаҳзаҳои нотакрори ҳаёти худ пеши назари бинандагон ҷилва намуданд, чунки баъзе аз ин асарҳо чеҳраҳои худи онҳоро ҳам ба тасвир овардаанд.

Аксари асарҳо дар коғази сафеди оддӣ офарида шудаанд. Хусусан акварел дар ин қатори асарҳо бо манзараҳои нотакрори худ мақоми ба худ хосро ишғол намудааст. Ва зебоиҳои он низ маҳз бо соддагии худ ҷолиб аст, ки онҳо ҳамеша ба ҳамоҳангӣ бо табиат, дунёи ботинӣ ва ҷисмонӣ ҳидоят менамоянд.

Ф.АҲРОРОВ.

Шумораиояндаи рӯзнома 26 март чоп мешавад.

Овози тоҷик

МУАССИСЛАР:
Ӯзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ӯзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тожик тилида нашр этилади.

Сармуҳаррир Эсон Турдиқулов.

Рӯзнома ҳафтае ду маротиба: рӯзҳои чоршанбе ва шанбе чоп мешавад.

Рӯзнома дар компутерхонаи идора чинда, саҳифабанд гардид.

Ҳаҷми насри бадеӣ, очерку мақола аз 5 саҳифаи чопи ду интервалӣ ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рӯзнома ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рӯзнома дар Кумитаи давлатии матбуоти Ӯзбекистон номнавис гардидааст. Тартиби номнависшуда № 16. Г -221
Теъдоди чоп 3000.

Ҳисоби сурати мо дар бонк: Ҳ/С 20212000800101767001, МФО 00423. Шӯъбаи Меҳнати ЖСБ дар шаҳри Тошканд.

Муҳаррири навбатдор: **Т. ИКРОМОВ.**
Мусаҳҳеҳон: ДОДОБОЕВА М.
ФАЁЗОВА Т.
Саҳифабанд: Х. ТӮХТАЕВА.

Нишонии мо:
700047 ш.Тошканд, кӯчаи Матбуотчилар, 32.
Телефонҳо: қабулгоҳ 133 - 82 - 83; шӯъбаи мактубҳо ва корҳои оммавӣ 136 - 57 - 28.
Индекси обуна 170.

Матбааи табъу нашри Ширкати саҳҳомии «Шарқ», нишонии корхона: кӯчаи Буюк Турон, хонаи 41.